Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda" 30 Montgomery St
Jersey City, N J 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ТРАВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 3, 1983 No. 82. VOL. XC.

ГУБЕРНАТОР КЕЙН ПРОГОЛОСИВ 15-ГО ТРАВНЯ ДНЕМ ЖАЛОБИ

Трентон, Н.Дж. — Губернатор стейту Ню Джерзі Томас Г. Кейн видав у дні 21-го квітня 1983 року проклямацію, якою назначує неділю, 15-го травня ц.р., офіційним днем вшанування жертв Великого голоду в Україні.

У своїй проклямації він стверджує, що цього року припадає 50-річчя ґеноциду якому немає рівного в історії людства, коли впродовж 1932 і 1933 років виморено штучним голодом понад 7 мільйонів українців.

„Цей злочин залишив незагоєну рану в цілій українській спільноті у світі. В стейті Ню Джерзі українці відзначатимуть ту сумну річницю в неділю, 15-го травня 1983 року, спільними Святими Літургіями" і тому губернатор Кейн назначує цей день Днем Жалоби та закликає „всіх мешканців Ню Джерзі злучитися у молитві за мільйони жертв Великого голоду українського народу та тим підкреслити свободу вияву своїх почувань, яку мають американські громадяни".

Підготовляють 9-ий Український Фестиваль в Ню Джерзі

Голмдел, Н.Дж. — У неділю, 19-го червня ц.р., тут у чудовому Гарден Артс Центрі, де часто виступають найкращі професійні ансамблі і артисти так з ЗСА, як і різних країн світу, відбудеться вже 9-ий з черги Український Фестиваль.

Українські Фестивалі притягають біля 10,000 відвідувачів, з цього біля 8,000 заповнюють сидячі і стоячі місця в часі головної вечірньої програми. В основному приходи з вечірньої програми ідуть на фонд допомоги воєнним інвалідам, пенсіонерам і на покриття коштів програм для шкільних дітей.

Продовжуючи добру традицію, комітет 9-го Фестивалю і в цьому році заанґажував найкращі мистецькі ансамблі, професійних артистів та чолові оркестри.

І так у вечірній програмі візьмуть участь: понад 70 танцюристів Фестивального ансамблю танців з Торонто; Павло Плішка, відомий бас Метрополітальної опери, Люба Ґой, популярна гумористка канадського радіо і телевізії, „Булава", мистецька група, що спеціялізується в козацьких піснях, танцях з шаблями, та відома оркестра „Темпо". Ярослав Семчишин з Вінніпеґу знову виконуватиме обов'язки конферансьє. Впродовж цілого дня на відкритих площах відбуватимуться виступи місцевих вокальних ансамблів, мистецькі виставки, продаж товарів комерційних фірм. На спортових площах проходитимуть турніри копаного м'яча і відбиванки, в яких візьмуть участь українські і неукраїнські дружини.

На протязі цілого дня будуть відкриті харчові станки, в яких можна буде набути українські і американські страви.

Ще залишилося деяке число квитків вступу на вечірню програму. Зацікавлені особи можуть звертатися за квитками вступу на число телефону (201) 473-4811.

Троє учнів УМІ виступлять в Карнеґі Голл

Ню Йорк, Н.Й. — Роман Шевчук, кляса Ґаїси Богданської, Билл Аєрбе, кляса Рафаїла Венке, Марта Аєрбе, кляса Лева Стругацького, стали переможцями в авдиціях Ліґи учителів музики в Ню Йорку і їх вибрали до концерту молодих мистців, який відбудеться в неділю, 8-го травня, о год. 1:30 по полудні тут в репрезентативній залі Карнеґі.

Кожний учитель, якщо є членом згаданої організації, може зголосити до конкурсу тільки одного заавансованого учня з відповідною програмою, з якої п'ять суддів вибирають твори до концерту.

Троє визначних учнів УМІ виконають слідуючі композиції: Р. Шевчук — Емпромптю Ціс-моль Райнгольда, Б. Аєрбе — 3-тю частину скрипкового концерту Д-моль Баха і Шин Розмарін Крайслера, а М. Аєрбе Революційний Етюд Ц-моль Шопена.

Вийшла книжка про битву під Віднем і Ю. Кульчицького

Відень, Австрія. — Тут, цього року, в опрацюванні журналіста Бориса Ямінського вийшло, написане українською та німецькою мовами 239-сторінкове, багатоілюстроване, люксусове видання п.з. „Відень 1683 — Козаки і Кульчицький". Видавець цієї книжки — Союз Українських Філателістів Австрії; співвидавці — Товариство „Бойківщина — Філядельфія, Па, і Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку" із року 1883, з колекції Ватиканських музеїв, Рим. Проєкт до обкладинки виготовив Едвард Штайнґаґен, який є українського походження.

У цій книжці, крім описаної центральної події — битви під Віднем під час облоги його турецькими і татарськими військами, та ролі у ній українця — власника кав'ярні — Юрія Кульчицького, знаходяться ще привітання від Блаженнішого Патріярха Йосипа, посадника Відня Леопольда Ґраца та інших видатних австрійських особистостей Відня. У цьому виданні також вміщено каталог двомовних німецько-українських спеціяльних поштових штемплів австрійської пошти.

Борис Ямінський — кореспондент „Свободи" автор німецькомовної книжки про президента Австрії д-ра Рудольфа Кіршлеґера, активний член української громади у Відні, співосновник і секретар, а від 1975 року голова Союзу Українських Філателістів Австрії. Е. Штайнґаґен — закінчив високу графічну школу у Відні і є керівником відділу реклями великої фабрики хемічних продуктів у Відні. Він — співосновник і почесний організатор численних культурних імпрез української громади у Відні. Е. Штайнґаґен виконує графічні і мистецькі оформлення різних брошурок і публікацій, а в тому йому належить і мистецьке оформлення згаданого вище видання.

Книжку можна замовляти, пишучи до: Borys Jaminskyj, Anastasius-Gruen-Gasse, 5/21, A-1180, Vienna, Austria.

НЮЙОРКСЬКА ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА в останніх двох тижнях акцію карання курців з підземних поїздів, в яких, як відомо, курити не можна. Спеціяльні відділи поліції переловили 2,143 курців і виписали їм виклики до суду. Серед переловлених було 638 курців маріхуани. Більшість тих, які курили маріхуану — це дорослі особи і тільки декілька було підлітків.

ПЕРЕДПЛАТНИКИ І ЧИТАЧІ „СВОБОДИ" — БАТЬКОВІ СОЮЗОВІ

Вступивши у 90-ий рік свого існування щоденник „Свобода", орган Українського Народного Союзу, який на протязі майже вже століття служив і служить українській спільноті на поселеннях у вільному світі безпосередньо, а посередньо також Україні, бо його інформації, статті і коментарі передаються численними радіостанціями етером на нашу Батьківщину, викликаючи там гордість і зворушення у численних слухачів, — вважає своїм обов'язком якоюсь мірою допомогти УНСоюзові в організації членства і тим самим гідно відзначити свій ювілей.

Не треба читачам „Свободи" забувати, що тільки завдяки фінансовій допомозі Українського Народного Союзу наша газета сповняла, сповняє і сповнятиме в майбутньому покладене на неї завдання, необхідні і корисні для тисячів читачів — членів УНС і сотень тих, які ще не є членами найстаршої і найбільшої нашої організації, яка дала почин до створення суспільно-громадського життя на цьому континенті тоді, як ще не було інших українських організацій.

З вдоволенням стверджуємо, що УНС і „Свобода" залишились вірними демократичним принципам, на яких вони були створені 90 років тому, а в національному аспекті залишились вірні освновній меті українського народу там на батьківщині і тут в діяспорі — здобутті вільної, самостійної і незалежної української держави у її етнографічних межах.

Очевидно, як в кожній організації були у нас труднощі у праці, а економічні зміни в цій країні впливали на сповільнення праці відділів УНСоюзу. Для „Свободи" був це тільки період виклику, бо газета все мала відданих і досвідчених працівників, що живуть життям УНСоюзу і дорожать долею її органу, який має на увазі розвиток УНСоюзу і пожвавлення союзової праці не тільки у відділах і округах, але також у громадах.

Щоб гідно відзначити 90-річчя „Свободи", працівники редакції і видавництва взагалі, в порозумінні з головним організатором Степаном Гавришем, висунули ідею, що читачі газети можуть і повинні до певної міри вшанувати її ювілей чином — тобто КОЖНИЙ ЧИТАЧ ПРИЄДНАЄ В МІСЯЦІ ТРАВНІ ОДНОГО ЧЛЕНА ДО УНС. Прізвища тих читачів, які приєднають одного чи більше членів до УНС в цьому місяці, Організаційний Відділ УНС радо помістить у „Трибуні УНС" у списку відданих читачів, які чином доказали, що вони дорожать своєю газетою своєю організацією.

Союзовці і симпатики! Історія УНСоюзу і її газети „Свободи" повна прикладів доброї послуги для свого членства, української спільноти і народу взагалі. Послужіть і тепер таким прикладом у ювілейне свято нашого видання. Екзекутивний Комітет УНС і Видавництво „Свобода" переконані, що читачі газети відгукнуться на наш заклик і візьмуть активну участь у цій організаційній кампанії, завданням якої є придбати нових членів, які є життєдайною силою кожної активної і динамічної організації. Вшануйте газету і її видавця з нагоди їх ювілеїв.

В-во „Свобода"

В ТОРОНТО ВІДБУЛАСЯ НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УІТ

Торонто, Онт. (Д.О.). — У суботу і неділю, 16-17-го квітня ц.р., відбулася тут під патронатом Торонтонського Відділу Комітету Українців Канади в приміщенні Інституту ім. св. Володимира наукова конференція Українського Історичного Товариства, присвячена проблемам української історіографії. Конференція відбулася з нагоди 20-ліття офіціозу УІТ та одинокого українського історичного журналу в діяспорі, „Українського Історика". На програму конференції, яка відбулася у великій, виповненій публікою по береги залі інституту, зложилися доповіді українських істориків, активних членів УІТ та редакційної колеґії „Українського Історика".

В суботу відбулися в пополудневих годинах дві наукові сесії. Першу сесію започаткував голова УІТ д-р Любомир Винар, який при відкритті конференції наголосив її важливу ролю не лише для вільної української історичної науки, але й для ширшого громадянства, яке повинно бути інформоване українськими істориками про досягнення в домені нашої історіографії на сучасному етапі дослідів.

З черги доповідь на тему „Рання історія Руси-України на сучасному етапі дослідів" виголосив науковий секретар УІТ д-р Олександер Домбровський, який подав загальну характеристику й оцінку історичних дослідів доби перед виступом Михайла Грушевського, а дальше періоду цього великого історика й вкінці періоду після смерти Грушевського, подаючи при тому головні досягнення історичної науки кожного з названих періодів та зупиняючися головно на досягненнях і рівночасно контроверсіях сучасної доби, тобто вже в часі після Другої світової війни. Другу доповідь виголосив заступник голови УІТ д-р Марко Антонович на тему „Спотворення української історії XIX сторіччя в УССР" не лише в світлі марксизму-ленінізму, але й московсько-російського шовінізму й імперіялізму, де фальшують історію України.

Після короткої перерви наступила друга сесія з дальшими двома доповідями.

Першу доповідь на тему „Помилкова концепція історії України й СССР в американській науці" виголосив член управи УІТ, д-р Михайло Пап, який пригадав стару концепцію представників передреволюційної, московсько-російської історіографії в аспекті імперського трактування східньоевропейського історизму, як „общерусской" цілости та нав'язування представників совєтської історичної науки до старих передреволюційних взірців, що й у наслідку стало підставою розуміння історичного процесу Східньої Европи в американській науці. При цьому д-р Пап ілюстрував, як історичні лже-концепції впливають на розвиток сучасних політичних подій.

Друга доповідь члена управи УІТ, д-ра Теодора Мацькова, на тему „Українсько-жидівські взаємовідносини з історичної перспективи" представила згадану тематику в контексті давнішого минулого з нав'язанням до сучасної доби в світлі об'єктивного матеріялу без будь-яких ресантиментів і упереджень з української сторони. Головним мотто теми були українсько-жидівські взаємовідносини

(Продовження на ст. 6

У ЛЬВОВІ ЗАМОРДУВАЛИ МОНАХИНЮ МАРІЮ ШВЕД

Амстердам (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталася вістка, що 31-го вересня 1982 року у Львові була замордована дружинниками українська монахиня Марія Швед.

М. Швед народилася 1954 року, працювала на телевізійній фабриці, а свої релігійні обов'язки виконувала нелегально. У той вересневий день вона йшла разом з українським католицьким священиком о. П. Пиріжком. Їх зупинили дружинники. Вона вирвала невеличку торбу, у якій була релігійна література, і почала тікати. Її наздогнали дружинники і побили до смерти.

В УКРАЇНІ ПОСТАЛА ІНІЦІЯТИВНА ГРУПА ЗАХИСТУ ПРАВ ВІРУЮЧИХ І ЦЕРКВИ

Амстердам (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталася вістка, що восени 1982 року в Україні постала „Ініціятивна група захисту прав вірних і Церкви", яку очолив довгорічний український політичний в'язень Йосип Тереля. Нижче подаємо повний текст повідомлення Йосипа Терелі про створення цієї Групи, який дістався на Захід шляхами самвидаву.

„ЦК КПУ, м. Київ
від гр. т. зв. УРСР Йосифа Терелі
ЗАЯВА

9-го вересня 1982 р. на Україні була створена „Ініціятивна група захисту прав вірних і Церкви". Я був головою Ініціятивної Групи, секретарем групи був обраний о. Григорій Будзинський, ще два священики — о. Діонісій і о. Ігнатій, віруюча Стефанія Петраш-Січко прилучилися до групи. Це була відповідь українських католиків на посилені репресії проти нашої Церкви. Від сьогодні вся інформація УКЦ буде передаватися на розгляд світової громадськости — католики світу повинні знати і пам'ятати, в яких умовах ми існуємо.

Наша ціль одна — легалізація! На рівні з усіма групами населення СРСР. Всупереч заявам і погрозам якихось партійців — ми живемо, розростаємося і перемагаємо! Випробування і переслідування католиків на Україні ще більше утвердили нас у вірі, дали нам осягнути глибину Божественного промислу.

Я без перебільшення заявляю, що немає нічого ліпшого, як умерти католиком у комуністичній тюрмі. Хто втратив страх, хто віднайшов себе у вірі і надії. Тому ми ще віримо, що Царство Боже прийде і не буде йому кінця.

Мені докоряють у фанатизмі і всіх гріхах людей невіруючих. Але ті, хто це говорить, забувають, що Католицька Церква є церквою універсальною. Ідея Ісуса Христа — це одна з найбільш революційних ідей на протязі ось уже XX століть.

„...Христос умер за нас... ми оправдані Його кров'ю" (Рим. 5,9) — а тому потрібно жити і пам'ятати: там, де не почитають кров Спасителя, там приходить і мусить прийти знищення — загибіль!

І хоч сьогодні реакція зла ще сильна, ми, католики, віримо і знаємо, що всяке зло має свій кінець, як і початок, — ми живемо в період постійних переворотів. І тому ідемо за Тим, Котрий сказав нам: „Вірте! Я переміг світ!" Амінь.

Й. Тереля".

У світі

ВЕРХОВНИЙ СУД ЕСПАНІЇ, підвищуючи кари ув'язнення, присуджені минулого року групі змовників, які в 1981 році затіяли невдалий державний переворот і були засуджені військовим трибуналом, змінив терміни ув'язнення: керівникові групи генералові Альфонсові Армаді Коминові з шести років на 30, двом іншим керівникам відхилив прохання про помилування і затвердив ув'язнення на 30 років, іншим 13-ом ув'язненим військовим і цивільним охоронцям також збільшив час покарання, а вісьмох оправданих засудив на терміни від одного до двох років ув'язнення. Тридцятилітнє ув'язнення — це найбільший термін, дозволений еспанськими законами.

ПІД КІНЕЦЛЬ МИНУЛОГО тижня по всій Греції пройшли демонстрації протесту проти американських військових баз на грецькій території. Багато демонстрантів висловлювали обурення на протурецький виступ у понеділок в Анкарі заступника державного серкетаря ЗСА Ричарда Берта, про що повідомляла грецька преса.

ЖЕНЕВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ 40 країн про роззброєння перервала свою роботу до 14-го червня, після „безплідних розмов" про процедурні питання під час двох місяців своєї трьохмісячної весняної сесії, сказав американський делеґат Луїс Філдс. Але Філдс одночасно заявив, що він завважив „деякий конструктивний поступ" в останньому місяці, що „заблимав вогник" наприкінці сесії, яка була підготуванням до літньої сесії

КРАЇНИ ЕВРОПЕЙСЬКОГО Спільного ринку висловили в четвер свою „глибоку затурбованість" відносно пропозицій Адміністрації президента Роналда Регена посилити контролю над торгівлею з Совєтським Союзом. Европейська економічна спільнота, як офіційно називається група з 10-ох країн, представила Державному департаментові меморандум на чотири сторінки для обговорення цього питання. Меморандум складений в доволі сильній формі.

ВІДХІД АРІЄЛЯ Шарона з посади міністра оборони Ізраїля здається змінив спосіб обговорення політичних справ у внутрішньому колі ізраїльського уряду. З добре поінформованих офіційних джерел стало відомо, що тепер відбувається більше консультацій і нарад серед міністрів, від часу відходу Шарона два місяці тому, атмосфера стала колеґіяльною під час більшості обговорень, менше подратування. Шарон залишився в уряді, але він не має вже такого великого впливу, як тоді, коли він був другою по важливості людиною в уряді Менахема Беґіна.

ЛІДЕР СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ Еріх Гонекер заявив у четвер, 28-го квітня, що він відкладає відвідини Західньої Німеччини, які були запляновані на кінець цього року. Пресове аґентство Східньої Німеччини також повідомило, що представникові Бонну у Східньому Берліні сказали, що Гонекер „не є в стані" зробити візиту „з огляду на ситуацію, яка постала в наслідок тих відносин, які створила Західня Німеччина між двома німецькими державами". Це виглядало на натяк на ті інциденти, які сталися останнім часом на прикордонних пропускних пунктах, коли два західні німці померли від удару серця, не витримавши допитів східньонімецьких митних службовців.

У ПОЛЬЩІ ДІЙШЛО ДО ЗУДАРІВ

Варшава, Польща. — Понад 100,000 польських робітників, відгукнувшись на заклик підпільного проводу профспілки „Солідарність" вийшли на вулиці Варшави й інших міст в неділю 1-го травня, щоб доказати живучість зліквідованої урядом Войцеха Ярузельского колись вільної профспілки.

Поліція, при допомозі сльозоточивого газу, водних канон і палиць, розпорошувала демонстрантів, як тільки вони збирались у визначених місцях. Прикріплені на дахах будинків поліційні мікрофони постійно закликали робітників і прихильників „Солідарности" з інших суспільних верств, розходитись, а якщо це не допомагало на вулиці виїжджали поліційні панцерні автомобілі, або військові „пожежники" і силою розганяли зібраних.

Західні кореспонденти звітують, що поліційні відділи не стримались навіть перед святинями і коли товпи народу втікали до катедри св Івана у Варшаві, „пожежники" Ярузельского лляли воду до середини церкви.

В Ґданьску й інших більших містах Польщі, поліція переважно вживала сльозоточивий газ проти демонстрантів. Понад 40,000 прихильників і членів „Солідарности" зібрались у Ґданьску, хоч голова Крайового комітету цієї профспілки Лех Валенса особисто не брав участи у демонстрації, щоб не викликати підозріння, що він знову почав активізуватися. Стратеги підпільної „Солідарности" вважають, що Валенса може більше зробити будучи на волі серед робітників.

Західні дипломати і політичні спостерігачі однозгідно заявили, що це чи не перший раз в історії „соціялістичних держав" поліція мусіла розганяти палицями, газом і водою робітників на першотравневих маніфестаціях.

Крім неофіційних демонстрацій „Солідарности" у Варшаві, Кракові та інших містах відбулись офіційні святкування і походи з нагоди свята „робітників" у яких брали участь офіційні урядові особи, партійні високі функціонарі на чолі з прем'єром В. Ярузельским і ґенераліцією військових частин.

У Вашінґтоні президент Роналд Реґен з пошаною і признанням висловився про „героїчний спротив" польських робітників і заявив, що він був готовий дати всяку допомогу Польщі, якщо б уряд В. Ярузельского злібералізував свій режим і змінив свою наставу до робітників, які мають право на вільні профспілки. Заяву Президента було [illegible] читано на Лаф[illegible] Вашінґтоні, який знаходиться напроти Білого Дому. У заяві говориться, що „[illegible] зліквідованої урядом вільної профспілки все ще кидає світло надії на свободу для багатьох народів і осіб у всьому світі".

Заатакували приміщення амбасадора ЗСА в Ливані

Бейрут, Ливан. — Дві так звані „Катюші", ракети совєтського типу, але випродуковані в Китаї, були вистрілені в сторону приватного приміщення амбасадора З'єднаних Стейтів Америки в Ливані, у якому перебував державний секретар Джордж Шулц, який, як відомо, перебуває на Близькому Сході з метою довести до замирення в тій країні і виведення закордонних військових частин з Ливану.

Вибух ракет потряс цілим будинком, але не спричинив жадної матеріяльної шкоди. Секретар Дж. Шулц заявив опісля кореспондентам, що він пробудився від сильного вибуху, але в першій хвилині не був свідомий, що властиво сталося. Не було жертв в людях, але сам акт терору, після недавньої катастрофи, збомблення американської амбасади в Бейруті, у якому загинуло 49 осіб в тому числі 17 американських громадян, каригідний і засуджуючий.

Покищо немає достовірних доказів хто саме виконав цей черговий атентат, але американські військові спеціялісти, перевіривши уламки з ракет заявили, що ракети були скеровані [illegible] будинок амбасадора. Лейтенант Аллен Бурґтар[illegible] Парсиппані в Ню Джерзі заявив, що ракети правдоподібно були вистрілені з тягарового авта чи плятформ, на яких звичайно перевозять ракети типу „Катюша". Одна ракета вибухла 100 ярдів від будинку, друга зараз коло неї.

В Америці

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН найменував демократа, колишнього сенатора з Фльориди Ричарда Стона, на становище спеціяльного амбасадора для справ Центральної Америки з надією, що така номінація злагідніть атмосферу в обидвох палатах Конгресу, зокрема в Палаті Репрезентантів, де відчувається найсильніший спротив проти політики теперішньої Адміністрації і допомоги для Ель Сальвадору й інших країн Центральної Америки, загрожених комунізмом.

ПЕРЕВЕДЕНІ ДОСЛІДИ виказали, що особи, які з огляду на обмеження фондів, опинилися поза допомогою програми велферу, знайшли собі цілоденну, або тимчасову працю і не вносили нових аплікацій про допомогу, — заявила Марґарет Геклер, секретар Департаменту здоров'я і громадської обслуги. Тільки незначне число осіб, які дійсно не могли дати собі ради, просили стейтові і міські уряди про допомогу, але 85 відсотків самі собі радять. М. Геклер критикувала циніків, які ще й сьогодні критикують економічну політику президента Роналда Реґена, який провів реформу публічної допомоги, чого домагалась велика більшість американців.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив, що боротьбу проти абортів у З'єднаних Стейтах Америки можна порівняти до боротьби проти невільництва. Президент передбачає, що після довшого змагання прихильники заборони абортів виграють цю тяжку боротьбу, яка ведеться вже від принаймні трьох декад. Р. Реґен каже, що існує дуже небезпечний прецедент Верховного Суду з 1973 року, на який покликаються противники заборони абортів.

СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Томас П. О'Ніл, розмовляючи з журналістами висловив думку, що президент Роналд Реґен мабуть не кандидуватиме більше на становище Президента в 1984 році. Запитаний кореспондентами про цю справу Президент жартома відповів: „Тип О'Ніл зробив юнацьку помилку". Як відомо, Т. О'Ніл вже зголосив свою кандидатуру на перевибір на 70 році життя, а Р. Реґенові сповнилося 72 роки. Реґен матиме 74 роки під час виборів на Президента ЗСА в 1984 році, а 78 років, як кінчатиметься його друга каденція. „Він (Президент) може тепер уступити, — заявив Т. О'Ніл, — і залишитись відносно популярною особою, бо за шість років справи можуть значно погіршитися для нього".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Рішуча пересторога Президента

Після того, як Палата Репрезентантів, де демократи мають більшість, відмовилася підтримати внесок президента Реґена на надзвичайну фінансову допомогу загроженому комунізмом Сальвадорові, скреслюючи половину запропонованої суми, Президент виступив у минулу середу, 27 квітня 1983 року, перед з'єднаними палатами Конґресу з драматичним закликом — не легковажити собі загрози, якою є комунізм для Америки. Президент властиво не сказав нічого нового, що вже й перед тим раз-у-раз пригадував. Проте ця його драматична промова поставила точку над „і": йдеться не про якусь однопартійну політику у відношенні до Центральної Америки чи у відношенні до комуністичної небезпеки, а йдеться про безпеку всієї американської країни. Президент правильно відкинув всяку аналогію, що її роблять американські пацифісти, — поміж В'єтнамом і Сальвадором. Президент запевнив ще раз, що ЗСА не задумують висилати своє військо до Центральної Америки, ані безпосередньо підпільними заходами скидати комуністичний режим в Нікараґуа. Але ствердив, що Америка не буде теж підтримувати будь-який комуністичний режим у Центральній Америці чи деінде, коли тамошні народи будуть змагати до скинення однопартійного режиму терору.

Президент Реґен правильно твердив, що коли б Америка допустила до того, що комунізм запанує у Центральній Америці й обширі Караїбського моря, то вона втратить не тільки на престижі, але й утратить довір'я у своїх союзників і стане перед безпосередньою загрозою для власної безпеки. Президент вимагає 130 мільйонів допомоги для Сальвадору і він звертає увагу, якою дрібною є ця сума у порівнянні з величезною загрозою перед якою опинилися З'єднані Стейти й увесь американський континент. Твердження президента Реґена про загрозливий для Америки експорт комуністичної революції потвердила історія з перехопленням у Бразилії чотирьох літаків, які везли з Лівії до Нікараґуа нібито „ліки", насправді масу зброї. Лівійський диктатор Муаммар Каддафі, який зискав собі вже славу протектора міжнародного тероризму, діє за наказами з Москви. Центром загрози для міжнародного миру і безпеки є Москва. Але Москві вдалося перемінити Кубу і Нікараґуа на своїх сателітів і вона використовує тепер ті дві країни для поширення комунізму й у сусідніх з ними державах. Президент правильно підкреслив, що єдиною ґарантією миру і безпеки Америки і всього світу є панування демократії і що тому треба протидіяти загрозі, що демократію заступить комунізм.

Президент Реґен не сказав нічого нового, а проте той його виступ має історичне значення, як ще один публічний виступ голови американської великодержави проти Совєтського Союзу, як центру міжнародного тероризму, і проти загрози від комунізму з його московським осередком. В американському світі не тільки республіканці розуміють суть совєтської імперії. Ось напередодні виступу президента Реґена виступав у Ню Йорку на бенкеті аґенції „Юнайтед Прес Інтернешенел" демократичний кандидат на президента колишній віцепрезидент, Волтер Мондейл. Він критикував Реґена за його ніби застрашування американських громадян спов дною слабістю заявив: „Усі ми знаємо, що совєтські лідери є циніками, безпардонними і загрозливими для світу людьми. Вони пригнічують власні народи. Вони втримуються мілітарною силою...." І Мондейл признав, що він також переконаний, що Совєтський Союз є небезпекою для демократії.

Тому існує надія, що в найширших колах американського суспільства прийде таки до протверезіння і що така справа, як оборона миру і безпеки цієї країни перестане бути м'ячиком у внутрішній міжпартійній розгрі. Президент Реґен вдарив у дзвін тривоги. І він зробив правильно. Не йдеться про більшість чи меншість партійних голосів у Конґресі — йдеться про смертельну загрозу від комуністичного змагання угробити вільний світ. Немає такої високої ціни, що її не варто було б заплатити, щоб рятувати мир і свободу — а зробити це можна тільки належним відпором комунізмові, що його тепер поширює Москва, безпосередньо і за посередництвом своїх служак, як Фідель Кастро чи Муаммар Каддафі. Коли мілітарно слаба Бразилія зважилася сконфіскувати всю зброю, що її везли лівійські літаки без уваги на господарські репресії від Лівії, то тим паче американська великодержава не може поступа-[illegible]торчикам із Куби і Нікараґуа.

Михайло Кучер

ВІДГУК „СОЛІДАРНОСТИ" В МОСКВІ

Робітничі демонстрації, страйки, заборона урядом професійної спілки „Солідарність" і впровадження військового стану заставили в Москві задуматись над будуччиною совєтської економічної системи. Обережні голоси в совєтській пресі, не відходячи від ортодоксального марксизму, розглядають можливості децентралізації совєтської економічної системи із введенням у неї елементів капіталізму.

Неосталінці, навпаки, боронять ще більшу централізацію управління економікою.

Є у Москві Інститут проблем всесвітньої соціялістичної системи, співробітники якого в журналі „питання філософії" пишуть про кризу в Польщі, хоч того виразу з обережности не вживають. Причини польської кризи вбачають не тільки в помилках партії, хоч партія помилятись не може, але в конфронтації політичних і економічних елементів. Ці елементи загальмовують рух Польщі до комунізму. Польська комуністична партія попала в конфлікт із суспільством та його індивідуальними інтересами. В наслідок того робітництво вважає систему чужою. У Польщі прийшло до анархічних ексцесів демократії як наслідок невміння (ким, партією?) звернути належну увагу на інтереси робітників.

У Москві починають бачити причини кризи в Польщі і вороже становище суспільства до системи. Помітне занепокоєння можливістю виникнення рівнобіжних процесів у Совєтському Союзі. Щоб цього уникнути треба дозволити на певну децентралізацію влади і погодитися на обмежену приватну ініціятиву для заспокоєння насамперед побутових потреб суспільства.

Відразу заголосила „Правда", обвинувачуючи „Питання історії" у зраді і ревізії вчення Леніна. Криза в Польщі, це, мовляв, дитяча хвороба раннього етапу соціялістичного будівництва. У Польщі є „міцний капіталістичний сектор" — сільське господарство з антисоціялістичними ідеологічними тенденціями. Цього власне нема у Союзі.

Кризу в Польщі викликали „егоїстичні інтереси невеличкої групи", які протилежні інтересам народу. Ці „невеличкі групи" — „суспільні паразити". Вони нищать та отруюють соціялістичні відносини та інтереси.

„Правда" закликає до більшої централізації у Польщі та до боротьби з „паразитами".

На допомогу „Правді" поспішав журнал „Комуніст" у статті з приводу століття з дня смерти Маркса. Стаття зазначає, що основою марксизму є ліквідація приватної власности. Конфлікт між державою і робітництвом в соціялістичному суспільстві неможливий. Так звані реформатори в Совєтському Союзі для совєтської економіки пропонують „мадярський модель" — поширення сектора приватної ініціятиви. А консерватори твердять протилежне. Кризу в Польщі викликав великий сектор приватної власности — хліборобства. А це загрожує основам совєтської системи.

На якісь зміни в совєтській економіці розраховувати не варто. Сили центрального плянування дуже великі, одначе розмови на подібні теми мають своє значення.

Москві мало того, що її власна економіка зруйнована, що Москва економічно також зруйнувала сателітні країни, зокрема Польщу. Деструктивний вплив економічної політики Москви проявився вже в Африці серед тих країн, які користають із соціялістичної економічної формули, а вона веде їх, або вже привела до економічного хаосу. Совєтський Союз — джерело економічного хаосу в Африці.

Залишається згадати ще одно диво (як його інакше назвати?). Існує в ЗСА Африкансько-Американський Інститут, який за гроші американських платників податків заохочує і допомагає поширювати в Африці соціялістичні ідеї. Останнього року той Інститут отримав від американського уряду дев'ять мільйонів долярів фактично на підмінування економіки африканських країн. Офіційно така політика зветься „новий міжнародний економічний порядок" в системі Об'єднаних Націй. Американська велика грошова допомога таким чином скеровується на непродуктивну соціялістичну економіку.

Навіть після відкликання воєнного стану в Польщі та ліквідації „Солідарности" Москва має причину журитися Польщею. Ця країна — найслабше звено в совєтському ланцюзі сателітних країн. Ярузельский мусів послухати Москву і проголосити воєнний стан. Відкликання було тільки частинне. Польський уряд непевний свого народу, а польського народу боїться Москва, бо має досить одного Афганістану. Відкликання воєнного стану як і його введення нічого в Польщі не змінило. Польський уряд не може керувати та рішати пекучі справи. Польська комуністична партія зв'язана залежністю від Москви.

На даному етапі опозиція потерпіла невдачу, але її невдача не допомогла урядові сконсолідуватися. Партія та уряд не можуть заставити опозицію замовкнути і погодитися на існуючий стан. Виникнення „Солідарности" без огляду на певні політичні розбіжності в суспільстві доказали,що народ не прийняв комуністичної системи.

Як буде далі і як довго існує чи буде існувати теперішній стан — невідомо, але Польща стала на порозі плюралістичного суспільства. Власне в Польщі виявилися недоробки, помилки і протиріччя ленінської політики і тактики, поглиблені совєтським імперіялізмом, який осягнув кульмінацію. Власне тому польська криза має міжнародне значення. Польща „вистабове вікно" невдач совєтської системи і політики.

Що є важливе і що уникає уваги західніх догматиків-пацифістів та переляканих опортуністів, які готові на ультиматум Москви — це бажання Польщі політичної незалежности та дійсного соціяльного і політичного поступу. Польща відкидає тиранію, агресію та політичну гегемонію Москви і не слухає вереєку західніх „борців за мир", які вимагають одностороннього роззброєння Заходу.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У МАРІЙСЬКОМУ ЦЕНТРІ — ВЕЛИКДЕНЬ!

Ще так недавно здавалося, що всі зусилля і надії маленького гурту прихильників, ентузіястів й жертводавців Української Колекції Маріяни при Міжнародному Інституті Марійських Дослідів у Дейтоні, Огайо, закінчаться невдачею. Не тільки майже байдужість громадянства, недостатнє розголошення, але й подекуди ворожість до ідеї заснування Української Колекції стали греблею на шляху до успіху.

І ось, немов у Велику П'ятницю, коли здавалося усі мрії і надії загинуть, придавлені незрушимим каменем, ми спрямували наші кроки до редакції „Свободи", щоб подякувати за опублікування статтей про події в Марійському Центрі. І там, в редакції, зустрінуло нас чудо. Зникла темрява і простір наповнився світлом і добром.

Ред. Зенон Снилик у винятково перевантаженому дні, таки знайшов для нас час і доручив ред. Тамарі Кардашинець провести з нами інтерв'ю. Своїм репортажем, надрукованим у „Свободі" (ч. 60, четвер, 31-го березня ц. р.), вона сколихнула плесо байдужости. Шумними стадами листи, сповнені жертвенности, щедрости, доброзичливости прилітають до нас уже три тижні. Ще ніколи ми не мали такого спонтанного відгуку. Прилітають листи зі всієї Америки, зі сусідуючих з Огайо стейтів і здалека — з Каліфорнії, Орегону, Фльориди тощо. Заможні і бідні щедрою рукою несуть нам допомогу.

Ось відгукнувся щедро й гаряче д-р Микола Ценко з Філядельфії княжим даром і закликом до всіх українців („Свобода" ч. 71, субота, 16-го квітня) збудувати пам'ятник українській Богородиці, Покровительці нашій. І всі ми, ті самі, що поспішали зеленими стежками піль і гір до Зарваниці, Почаєва, Гошева, Крехова, а тепер, розсіяні по світі, — до нових відпустових місць, щоб віддати поклін і подяку нашій Покровительці та прохати про допомогу й заступництво, підхопили цей заклик.

Відгукнулися ті, що мистецькою кистю змальовують Її рідною Матір'ю України серед синяви неба, золота піль й зелених лугів (М. Дмитренко, базиліка Нотр Дам де Мізерікорд, Люрд), і ті, що звучною римою (Шевченко, Лімниченко, Щурат, Прийма, Кінах й інші), чи мелодією народної пісні звеличують Її ім'я; дослідники історії культу Пречистої, іконографії, архітектури (С. Гординський, А. Кущинський, Логвин, Курпіта). І такі як ось Петро Лагола із Толідо, Огайо, прочитавши репортаж, зразу пожертвував, щоб збудувати шафи на книжки; А. Кущинський подарував свої рукописи та збірку статтей від 1940 року; І. Дурбак — свою бібліографічну збірку й книжки; М. Лятишевська з Оттави і Р. Гузар з Дітройту — перегляди преси, вирізки й інше; С. Жизномирська з Дейтону — свою безкорисну працю впорядковувати та індексувати наші матеріяли; І. Нижанківська з Голливуду — вишиваний рушник на ікону; М. Стахів — величезну кольорову знімку ікони Боровиковського у Сітці на Алясці; Л. Шуляткевич — свої скульптури. Й інші, незчисленні, але записані у нас і заможні, і бідні, ті, що на пенсії і без неї, немічні, каліки дали доказ не тільки звеличання Богородиці, але й вияв української самобутности та творчого духу. Годі згадати усіх тих у короткому листі, але ми приготовляємо окрему публікацію усіх жертводавців та їхніх дарів.

І це — наш світлий Великдень. Ми вже не самі. З нами могутні меценати й прихильники,без яких нам не сила було розвиватися і яким наша вдячність довіку.

Таким же радісним Великоднем вітаємо усіх поклонників Діви Марії–усіх добродіїв, ентузіястів, редакторів і журналістів, захисників Української Колекції Маріяни в Дейтоні, Огайо. Христос Воскрес!

Керівник Української
Колекції Маріяни

Галина Николишин
Дейтон, Огайо

КОЛИШНІЙ ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР ПРО КАТИНЬ

(В. Д.) Колишній польський комуністичний амбасадор у Токіо Здзіслав Рураж написав статтю про це, чому совєти ніколи не признаються до масового вбивства польських старшин в Катинському Лісі на весні 1940 року.

Пишучи в „Ню Йорк Трибюн" в дні 28-го квітня 1983, амбасадор Рураж підкреслює, що „немає ідеального злочину", щоб його раніше чи пізніше не викрито. Це саме сталося з масовим вбивством в Катинському Лісі (помилково амбасадор Рураж пише, що Катинь є в Україні — В. Д.).

Коли в 1939 році німецько-совєтські війська розбили Польщу в Західній Україні і Західній Білорусі захоплено також польські військові частини. З них відділено 14,000 старшин, яких перетримувано в різних переходових таборах аж до квітня 1940.

У тому місяці війська НКВД почали перевозити їх в закритих вагонах, без води і їжі з різних таборів, як, наприклад, з Козєльська, Старобільська, Осташкова й інших. В одній із тих груп був молодий поручник Станіслав Свянєвіч, професійний польський розвідчик. І про це він — не знати чи з наївности чи із-за переконання сказав агентам НКВД. Перед Другою світовою війною він був професором і часто виїжджав до Німеччини й інших европейських країн.

В дорозі до Катиня, поручника Свянєвіча витягнули з „поїзду смерти" і спочатку перевезли до відомої в'язниці Луб'янки в Москві.

Коли по нападі Гітлера на Совєтський Союз в червні 1941 року польський екзильний уряд генерала В. Сікорського підписав „пакт взаємної оборони" зі Сталіном, поручника Свянєвіча звільнено з Лубянки. На припоручення генерала В. Андерса почали організувати польську армію у СССР, і одним з організаторів назначено поручника Свянєвіча, який розповів про тисячі польських старшин вивезених вагонами НКВД в 1940 році.

Почалися переговори і петиції в справі звільнення польських старшин, яких потребував генерал Андерс, щоб організувати польську армію.

Але таких старшин не могли „віднайти"; Сталін цинічно мав заявити, що старшини „мабуть втекли до Манджурії".

Дня 13-го квітня 1953 року німці відкрили масові гроби польських старшин у Катинському Лісі в Білорусі. Трупи зодягнені в польські військові уніформи лежали побіч себе, з пов'язаними за спиною руками, з пострілами у потилицю.

Совєтська влада спочатку мовчала про німецькі розкриття в Катинському Лісі, щойно пізніше Москва пустила офіційну версію, що тих старшин розбитої польської армії постріляли таки самі німці. Цю саму версію підтримує Москва і досі.

Цікаво, що амбасадор Рураж хоча знав про це варварське вбивство в Катинському лісі, але як і мільйони інших поляків, він про це замовчував, бо в протилежному разі, він ніколи не став би комуністичним амбасадором. Вправді амбасадор Рураж згадує, що при нагоді зв'язків із совєтами він згадував їм про Катинь але ніколи не дістав відповіді.

Рураж пише, що в двох польських енциклопедіях, виданих у „Людовій Польщі", немає слова „Катинь".

Щойно під час „мирової польської революції", — пише Рураж, люди заговорили про Катинь. На одному цвинтарі у Варшаві (Повйонзкі) було поставлено символічний обеліск, але в 1981 році його знищено. Совєти не тільки не хотіли признатися до вини, але також не хотіли, щоб цей обеліск у честь замордованих польських старшин пригадував полякам про минулі злочини совєтів. Хоч як брутально німці трактували поляків, не було, мабуть, і кількох поляків, які вважали, що це німці, а не совєти, які вчинили такий звірський злочин над полоненими польськими старшинами.

Рураж кінчить свою статтю: „Коли в Токіо я довідався про знищення того символічного обеліска, остаточно я рішив шукати політичного азилю".

А вкінці ще добавляє: „Не має на світі ідеального злочину, якого б не можна було викрити. Крім того, на світі є понад 50 мільйонів поляків у Польщі і діяспорі. Їх всіх ніхто не зможе вбити. Все хтось залишиться в живих і буде обвинувачувати такого роду вбивників".

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про колишню людину

Хто її не знає із постійних бувальців українського „давтавну" в Ню Йорку? Худощава, висока постать у чорному прилягаючому до тіла костюмику, чорний капелюх із перегнутою крисою в один бік, складена американська газета, торбинка під пахою, у руках папіроска.

Скільки вже років снується вона по вулицях на своїх фіолетної барви від холоду ногах, у сандалях на високих закаблуках?

Опущена, бездомна людина, в якої кудись заблукався розум. Пам'ятаю як колись, у тому самому костюмі та капелюсі, що тоді були ще виявом елеґанції, вона вечеряла у „Веселці" та радо розмовляла зі всіми знайомими. Частіше, однак, тільки слухала розмов, немов прислуховуючись до нормального життя інших, якого вона вже не мала.

А відтак у тій голові, що ховалась під чорним капелюшком ще більше все помішалось. Почала говорити до себе, на моє привітання відповіла потоком лайливих слів, на всіх споглядала вороже. Тож люди, як і я почали її щораз більше вими-

(Продовження на ст. 6)

Д-р Мирон Б. Куропась

АМЕРИКАНСЬКА „ЧЕРВОНА ДЕКАДА" ПРОМОВЧУВАННЯ ВІСТОК ПРО ВЕЛИКИЙ ГОЛОД

I.

У 1933 році Адольф Гітлер прийшов до влади в Німеччині. Перед його смертю в 1945 році, приблизно десять мільйонів цивільних осіб, включно з шістьома мільйонами жидів і чотирма мільйонами циган поляків, українців і білорусів та інших „унтерменшів", загинуло — вони були замордовані для того, щоб здійснилася його диявольська мрія [1].

Коли закінчилася Друга світова війна і виявився нарешті повний розмах гітлерівських страхіть, тоді цивілізований світ зажадав суду, щоб знову восторжествувала справедливість. Тисячі нацистів і нацистських коляборантів було спіймано, виявлено, поставлено на суді і скарано за ті злочини проти людства, які вони вчинили. Злочинців покарали, але нацистський кошмар далі залишився в головах людей, у сотнях книжок, у журнальних статтях, кіно-фільмах та телевізійних документах п'єсах-драмах. Навіть тепер, у 1983 році, все ще ловлять нацистських коляборантів, судять їх і карають, щоб продемонструвати перед світом, що довгий час, який минув від вчиненого злочину, не вбереже злочинців геноциду від заслуженої кари, не зважаючи на те, скільки зусиль це не коштувало б, і не зважаючи на висоту ціни такої ловитви. Все це в ім'я того, щоби ми запевнили самі себе, що Голокост ніколи не повториться, що він ніколи не стане наріжним каменем політики жадного уряду будь-якої держави.

Але для українців натомість нацистський Голокост є тільки половиною геноцидної трагедії. Друга половина, ще жахливіша — це Великий Голод, злочин зорганізований Сталіном рік перед тим, а найбільший шал Голоду — в тому самому році, що Гітлер прийшов до влади. Голод 1932-1933 років. Нікого не переслідували за цей злочин проти людства; нікого не поставили під суд. Нікого не скарали за нього. Навпаки — багато з тих, хто з власної спонуки і волі ретельно брали участь у моторошно-безглуздому знищенні понад семи мільйонів ні в чому неповинних людських істот, — благоденствують і далі, живі і здорові у Совєтському Союзі. Тому що система, яка започаткувала і перевела це ганебне діло, ще надто міцна і непорушна, є дуже мало надій на те, що злочинці цього варварства взагалі будуть притягнені до відповідальности перед інтернаціональним судом. Ані нема найменшої причини уважати, що комуністи відтоді усунули геноцид як засіб їхньої стратегії: Камбоджа і Афганістан вимовно свідчить про це.

Хоч вільний світ і не має можливости покарати большевицьких злочинців, то минуле все таки може нас навчити бути чуйними і ставитися з обережністю до тих сучасних релігійних і інтелектуальних провідників, які закликають нас „довіряти" совєтам [2]. Одним з забутих аспектів історії Великого Голоду є роля поважаних американських духовників, дипломатів, журналістів і письменників, які,захищаючи Сталіна в 1933 році, посередньо продовжили Сталінове розпаношення терору. Деякі були невинними дурнями. Інші були безсовісними змовниками. А майже всі попрямували далі, дбаючи про здобування успіхів у кар'єрі, у вибраних професіях, без оглядання назад, без жодного ретроспективного огляду на безмірне людське горе і терпіння, яке вони постаралися закрити від очей світу. Ми згадаємо їхні дії для того, щоб краще запевнити себе, що тут, в Америці принаймні, геноцид де-будь у світі не пройде непомітним.

Червона декада

Під час 1930-их років З'єднані Стейти Америки опинилися в корчах найгіршої депресії в історії Америки: Наступив крах банків. Підприємства завалилися. Фабрики закрилися. Доми і фарми продавалися з молотка. Безробіття по великих містах досягло 40-ка відсотків. Черги за хлібом подовшали, а „кухні зупи" помножилися. Американська мрія, така реальна і пульсуюча житям у 1920-их роках, була знівечена.

В той час, як Америка страждала, крайня лівиця святкувала перемогу. Експлуатуючи економічне замішання і непевність, які впали примарою на країну, комуністи і їхні ступайки вказували на „успіхи",„великого" совєтського експерименту. Раптом тисячі людей, охоплених розпачем: професорів коледжів, фільмових артистів, поетів, письменників, журналістів і інших відомих формувальників публічної опінії, почали поглядати на Москву за надхненням і дороговказами. Коли мільйони безробітних ветеранів (Першої світової війни) демонстрували на вулицях, а робітники „захоплювали" фабрики і заводи, переводячи „сидячі" страйки, 1930-ті роки стали тим, що Юджін Лайонс назвав „Червоною декадою" Америки [3] — часом, коли романтично опоетизований большевизм являв з себе „світле майбутнє", а „збанкрутований" капіталізм — минуле [4].

В авангарді кампанії популяризувати „совєтський спосіб життя" йшли американські інтелектуали, кореспонденти і навіть службовці Уряду, всі ті, що непомірно перебільшували большевицькі досягнення, а іґнорували або ж „раціоналізували" — оправдували міріяди помилок і недотягнень большевизму навіть, у разі потреби, позмовницькому закриваючи злочини большевицької влади. Особливо захоплені були ті, хто відвідував СССР протягом 1930-их років; майже всі вони,здавалося, знаходили в совєтах щось, що вони могли подивляти.

Дехто знаходив там юдео-християнський дух. Шервуд Едді, американський духовник і лідер YMCA, писав, що „Комуністична філософія будує новий суспільний лад, безклясове суспільство непорушного братерства, що його жидівські пророки назвали б 'пануванням праведних на землі' ".

(Продовження буде)

1. Див. Bohdan Wytwycky, The Other Holocaust (Washington: The Novak Report, 1980)
2. Див. Sydney Lens, „We Must Trust the Russians". Chicago Sun-Times (January 10, 1983); Also see Myron B. Kuropas, „Trust the Russians? C'mon: Chicago Sun-Times (January 26, 1983).
3. Less, Radicalism in America (New York: Thomas Y. Crowell Company, 1969 p. p. 297.
4. Arthur M. Schlesinger, Jr. The Age of Roosevelt: The Politics of Upheaval, (Boston: Houghton-Miflin Company, 1960) pp. 183-185.

ВЕЛИКОДНЯ СТОРІНКА ПАРАФІЇ СВВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ЧИКАҐО

Євген Іванків

ТРАДИЦІЙНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

(Опис великодніх святкувань в парафії св. Володимира і Ольги в Чикаго)

Кожного року святкує наша парафія традиційний український Великдень дуже урочисто і в міру можливостей старається у своїх Богослужбах продовжувати світлі пасхальні звичаї Української Церкви на рідних землях. Є в тих святкуваннях воскресна радість, є і сльози, є глибокі проповіді наших отців, є чудовий спів хорів; і все те відбувається на тлі величавих літургічних обрядів, у золотоверхому соборі, осяяному весняним сонцем під голубим покровом небес. Тут ми б хотіли поділитись враженнями з цих святкувань з усіма нашими читачами, з яких, може, уже багато не має нагоди в нових обставинах американського життя переживати весь чар традиційного українського Великодня.

Через хрест до Воскресіння

Великий Піст і Страсний Тиждень зі своїми особливими відправами, молитвами, з духом покаяння і закликом робити добрі діла належать до суті східньо-християнського Великодня. Тільки ті, що співтерплять з Христом на Голготі, можуть вповні співрадіти з Ним у Його світлому Воскресінні. „Вчора був погребаний з Тобою, Христе, востаю днесь з Тобою воскреслим, вчора розп'ятий був є з Тобою, сам не прослав, Спасе, у царстві Твоїм", — співаємо на Воскресній Утрені. Це треба виразно підкреслити, бо сьогодні під впливом злібералізованого Заходу конечність покути і умертвлення не знаходить уже належного зрозуміння і в нашій Східній Церкві, в наслідок чого також і Великдень втрачає свою глибину і християнську велич. Наша парафія притримується усіх великопосних приписів у відправах Богослужб, заохочує вірних до строгіших практик Посту і, може, тому наші великодні святкування є овіяні особливою величчю.

Звичайно в останній тиждень Посту перед Квітною неділею відбуваються в нашому соборі духовні вправи, в яких отці проповідники пригадують нам важливіші християнські правди, пригадують ціль християнського життя і закликають нас до вірности своїй рідній Церкві та рідному народові. Приходить Квітна неділя, предвісниця недалекого уже Великодня, присвячена тріюмфальному в'їздові Спасителя до Єрусалиму. Радість переплітається зі смутком, бо перед славним Воскресінням ще чекають Ісуса Христа важкі терпіння і смерть. Але радість перемагає, і в Апостолі цієї неділі слухаємо бадьорі слова св. Ап. Павла: „Все радійте в Господі і знов кажу: радійте. Господь близько".

Божий храм вщерть виповнений нашими парафіянами і прихожанами, які з цілого Чикаґо, а також і з-поза Чикаґо та з інших стейтів прибули до свого собору, щоб висповідатися, запричащатися та одержати посвячену лозу. „Шутка б'є, не я б'ю, від нині за тиждень Великдень" — лунає навкруги. У перші три дні Великого Тижня відправляється увечорі Літургія раніш освячених дарів. У четвер вранці служиться Літургія св. Василія Великого з Вечірнею, а вечором — Утреня Господніх страстей з читанням 12-ти Євангелій.

Страсті! І думка мимоволі летить у минулі роки, до рідних міст, містечок і сіл, коли по церквах священики читали про терпіння і смерть, а надворі пахло вже весною і Великоднем. Перед очима душі виринає картина, яку так зворушливо описав наш незабутній Богдан Лепкий:

„Чую дрижучий голос старого пан-отця, як з полиняних листків читає страсті Христові, чую зітхання мужчин, жінок, дітей, ніби це не євангельські слова западають в їхні душі, а каміння летить у криницю болю. Здається, цей біль розсадить стіни церкви."

Рівночасно з тими споминами приходить і свідомість духової єдности з нашими братами і сестрами в Україні. Там також сьогодні Страсний Четвер, а в наступну неділю, не зважаючи на прикрі життєві обставини, будуть святкувати радісний Празник світлого Христового Воскресіння. І в тому саме суть нашого традиційного календаря: співати „Христос Воскрес" тоді, коли і в Україні співають воскресні пісні, а не тоді, коли там ще Великий Піст або Страсний Тиждень. Читання страсних євангелій чергується з набожно-величним співом хору молоді під дириґентурою о. Петра Ґаладзи. Хоч Богослужения триває довго, людям не нудиться, душа спонтанно молиться, і всі наші щоденні турботи зникають безслідно у стіп Розп'ятого Христа.

Коли зійшов Ти до смерти, Життя Безсмертне...

Після страстей і смерти прийшов похорон Спасителя; приятелі зняли Його мертве тіло з хреста, намастили пахучими олійками, обвинули Плащаницею та поклали до гробу. У Східній Церкві є особливе почитання Плащаниці, яку вірні набожно цілують та перед нею моляться. В 11-ій годині рано, після відправлення Царських Часів, служиться Велику Вечірню з виносом Плащаниці. Хоча це є день праці, до церкви приходить дуже багато людей, щоб, подібно як і мироносиці, віддати мертвому Спасителеві останню прислугу.

Але особливістю нашої парафії є Єрусалимська Утреня, яку відправляють священики соборно увечорі біля Плащаниці. Наші Отці відзначаються гарними голосами, їхні надгробні співи створюють молитовно-жалобну атмосферу в церкві, що є рівночасно і мистецькою насолодою. Могутній мішаний хор „Прометей", який під проводом проф. Р. Андрушка вміло виконує глибокі змістом та чудові своїми мелодіями літургічні гимни, та хор молоді, який своїми юними дзвінкими голосами прославляє похороненого Христа Господа, — все те зливається в прегарну симфонію, величний духовний концерт.

Східня Церква є Церквою Воскресіння, яка оспівує Христове Воскресіння на протязі цілого року також і в час Великого Посту, а навіть і Страсного Тижня. Навіть у богослужбах Великої П'ятниці зустрічаємо вже воскресні мотиви. А в Єрусалимській Утрені вже на самому початку співаємо воскресний тропар 2 гласа: „Коли зійшов Ти до смерти, Життя Безсмертне, тоді ад умертвив Ти блистінням Божества..." Так! Христос уже на Голготі своєю смертю смерть подолав, а у гробі знищив силу пекла та володіння диявола. І ціла Єрусалимська Утреня переплітає похоронні голосіння з оспівуванням Христової перемоги над царством темряви. Велика Субота — це вже властиво напів-Великдень. У Літургії св. Василія Великого з Вечірнею перша частина відправляється ще в темних посних ризах, а від св. Євангелії, в якій уже читається про Христове Воскресіння, священики служать уже в світлих ризах. По полудні, о 4-ій годині, урочисте свячення пасок на площі біля собору. Погода в Чикаґо дуже химерна, дощі і холод часто загрожують нашому Великодневі, і навіть у Велику Суботу вранці ще часто дощево і непривітно. Але по полудні темні хмари звичайно розходяться і появляється довгоочікуване сонце і блакитне небо. З усіх-усюдів з'їжджаються люди з чепурними кошиками і кошичками, прикритими вишиваними серветками. Розноситься приємний запах печива і смачних шинок. Здається, що ми десь у рідному краю на Гуцульщині. Вкінці виходять отці у вишиваних ризах. Відбувається обряд посвячення: люди співають, вітають себе взаємно, бажають собі Веселих Свят і в радісному очікуванні завтрішнього дня повертаються додому.

Воскресіння День

Вкінці приходить цей найбільший день у році — Воскресіння День — традиційний український Великдень. На сході рожевіє сонце, звіщаючи не тільки початок нового дня, але і вічний незаходимий Схід Сонця Правди, яким є Воскреслий Спаситель. І знов масово з'їжджаються вірні до свого собору. В сутінках храму відправляється ще Надгробне, а пізніше — потрійний обхід довкола церкви з Євангелією, горіючими свічками та іконою Воскреслого Христа Господа під звуки великоднього гимну „Воскресіння Твоє, Христе Спасе, ангели оспівують на небесах". Приходять перед замкнені двері храму і при співі найвеличнішої і найрадіснішої пісні „Христос Воскрес" настоятель собору митрофорний протоієрей о. М. Бутринський відкриває двері і всі громадно входять до церкви.

Починається Воскресна Утреня. Бракує слів, щоб описати всю красу, велич, глибину богословської думки та безмежну радість цього Богослуження. Здається, це не одна парафія, але ціла вселенна, небо і земля спільно співають:

„Нині все наповнилося світлом, небо і земля і глибини підземні, нехай же празнує вся твар востання Христове, в якому утверджується". Отці при престолі милозвучно інтонують ірмоси Канона Пасхи, а їм відповідають два хори: то чоловічий хор, то хор молоді. Це вже другий з черги духовний концерт, але вже в радісних мажорних тонах. Кульмінаційною точкою Воскресної Утрені є пісня-заклик до любови і прощення: „Воскресення День і просвітімся торжеством і друг друга обіймім. Промовмо: браття, і тим, що ненавидять нас, простім усе з Воскресенням".

Отець настоятель іде тоді між вірних, вітаючи їх та даючи цілувати святий Хрест, а вони передають цей привіт іншим. Люди спонтанно починають христосуватися з іншими, знайомими і незнайомими. І так прадавній український християнський звичай христосування, який у нашій Церкві під впливом латинського ригоризму майже цілковито заник, починає тепер відроджуватись у нашій парафії.

Після Воскресної Утрені починається Божественна Літургія з участю мішаного хору „Прометей".

Врочисто лунає Євангельська Великодня Благовість, відчитувана в різних мовах: „Споконвіку було Слово і в Бога було Слово і Богом було Слово". Відтак святкова проповідь Отця-настоятеля про духовий зміст українського Великодня, про його оригінальність та про потребу зберігання рідних звичаїв, традицій і рідної літургічної української мови. Бо чи можна заступити українське „Христос Воскрес" словами чужої мови? Який був би цей Великдень, яка була б ця Воскресна Утреня, коли б ми були змушені відправляти їх у чужій мові? Майже всі присутні приступили до св. Причастя, яке є прообразом вічного небесного бенкету, до якого запрошує нас наша Східня Помісна Українська Церква наступними словами великоднього гимну:

„Прийдіте, в урочистий день Воскресення причастімся нового виноградного овочу, божественної радости царства Христового, оспівуючи Його як Бога навіки". Після Божественної Літургії слідує цілування хреста, Євангелії та ікон Воскресіння. Вечором ще Воскресна Вечірня,—Богослужбам, здається, немає кінця. Так! Східня Церква любить молитися, любить урочисто прославляти Всевишнього. Це справді Церква Православна, тобто така, яка правдиво прославляє Триєдиного Бога. Наша парафія стисло зберігає традиції триденного святкування Великодня. Урочисто, зі співом відправляються Божественні Літургії у Світлий Понеділок і Вівторок. А від середи до кінця тижня служимо ще вечорами Пасхальні молебні.

Приходить Томина Неділя з Архиєрейською Божественною Літургією, яку відправляє Преосвященний Владика Інокентій, а після Служби Божої святочний бенкет, наше традиційне „Свячене". Тепер маємо цю особливу честь, що на таких парафіяльних святкуваннях буває в нас наш Владика. Крім смачних страв, атракцією цього парафіяльного „Свяченого" є співання гагілок усіма присутніми, мистецька програма з виступами дітей і молоді та продаж писанок.

У ті радісні дні духово єднаємося з нашими братами і сестрами на рідних землях, на далекому засланні, у важких каторгах і в т. зв. „психушках", та всі їм шлемо величне „Христос Воскрес!" Думками линемо в український Рим, до Глави і засновника нашої парафії Блаженнішого Патріярха Йосифа. Відкидаємо сумніви і маловірство Томи та сильно віримо, що так, як воскрес Христос, воскреснемо і всі ми і воскресне наша поневолена батьківщина Україна. Прийде Воскресіння День і здійсняться слова поета Б. Олександрова:

І не злоба, не дух мамони
У краю волі буде жить,
А тільки Бог, воскресні дзвони,
Великдень, сонце і блакить.

> *Главу і Батька нашої Помісної Української Католицької Церкви Блаженнішого Патріярха Йосифа, Синод наших Преосвященних Владик, Преосвященного Владику Інокентія — Єпископа епархії св. Миколая, Всечесне Духовенство, наших Православних Братів і всіх, що святкують український традиційний Великдень одночасно з рідним народом у Батьківщині — щиросердечно вітають*
>
> *у світлий день*
> *ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ*
> *нашим прадавнім великоднім привітом —*
> *Христос Воскрес!*
>
> **ДУШПАСТИРІ, ПАРАФІЯЛЬНА РАДА І МИРЯНИ ПАРАФІЇ СВВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ в ЧИКАҐО**

Цю Великодню сторінку парафії свв. Володимира і Ольги в Чикаґо зредаґував Євген Іванків — референт преси і інформації.

Євген Крименко

Празників празник

Празників празник і Цар над царями —
Соняшно сходить Великдень з небес.
Радісно світ привітав гагілками,
Благовістивши: Христос Бог воскрес!

В церкві воскресні стихирі лунають,
Сяють розмолені лики ікон,
Ангели й люди Христа прославляють,
Що переміг смертю смерти закон.

Темряви сили й пекельні страхіття
Згинули, щезли, мов сніг на весні,
Дзвони нам грають про мир, довголіття,
Вічну щасливість звіщають пісні.

Віра, надія, любов воскресає
В серці невидимі крила ростуть,
Небо й земля веселиться, співає,
Стелиться цвітом життя тверда путь.

Вірю, що й Ти, Україно, врочисто
Встанеш, воскреснеш в Великий свій День,
Мов та весна, запашна й промениста,
Загомониш хороводом пісень.

Встанеш у славі з могили неволі,
Встанеш в красі, нове чудо чудес,
З рідних храмів, свідків горя й недолі
Вістка полине: Він справді воскрес!

Празників празник і Цар над царями —
Соняшно сходить Великдень з небес,
Радісно світ привітав гагілками,
Благовістивши: Христос Бог воскрес!

ПЕРША ПАТРІЯРША ПАРАФІЯ

В четвер, 28-го липня ц.р., промине 15 років від часу заснування нашої парафії Блаженнішим Патріярхом Йосифом, за згодою тодішнього чикаґського Владики бл. п. Преосвященного Ярослава та при участі багатьох наших Владик. Мало хто, може, тоді думав, що ця новостворена т.зв. „старокалендарна" парафія відіграє таку важливу ролю в бурхливих пособорових літах і в такій великій мірі причиниться до започаткування нової доби в історії цілої нашої Церкви, доби помісности і патріярхату. Першим і найголовнішим поштовхом до творення нової парафії було бажання великої частини вірних продовжувати святкування наших празників згідно з традиційним юліянським календарем, після того, як у катедрі св. о. Миколая введено новий календарний стиль.

Але роля нашої парафії не обмежилась тільки до зберігання і плекання традиційного календаря, бо сам календар не ґарантує збереження повноти східніх традицій, бо і старокалендарні парафії можуть бути цілковито златинщеними. Тому наші отці душпастирі, разом з парафіяльною радою і всіма парафіянами, почали працювати над обновою обряду в дусі київських традицій, продовжуючи літургічно обрядову реформу, започатковану Слугою Божим Митрополитом Андреєм, та йдучи за вказівками Другого Ватиканського Собору. Але і сама зовнішня обрядова реформа не буде успішною, коли в Церкві духовість і спосіб богословського думання залишаться далі латинськими. Також і синодально-патріярший устрій, питомий Східнім Церквам, стане в нас дійсністю тільки тоді, коли ціла наша Церква, разом з Владиками, священиками і мирянами, усвідомить собі свою східність. Тому, крім знання і плекання наших обрядових і канонічних традицій, треба ще конечно відродити в нашій Українській Католицькій Церкві східню богословську думку, і це є також нашим головним завданням.

На ці теми виголошувано в церкві проповіді, відчитувано доповіді у братствах та у філії УКУ, поміщувано статті в нашому двотижневику „Церковний Вісник", в календарі-альманаху та в інших виданнях. Ми старалися пропаґувати ці ідеї в нашій українській католицькій спільноті і тим способом створювати пригожий ґрунт для осягнення повної структуральної, обрядово-літургічної та богословсько-духової самобутности нашої Церкви. Іншою дуже занедбаною ділянкою нашого церковного життя було взаємовідношення між двома нашими традиційними Церквами: Українською і Православною. Українці католики і православні зустрічались, звичайно, поза Церквою, на світських імпрезах, у світських організаціях чи в приватному товариському житті. На церковному терені ніяких зустрічей не було: одні на одних дивилися як на єретиків і відступників. Ця жалюгідна ситуація змінилась докорінно з хвилиною постання нашої парафії, а головно під час її п'ятирічного перебування в гостинному українському катедральному храмі св. князя Володимира. Холод, ворожість і недовір'я зникли, а настала згода, братня любов, свідомість нашого спільного минулого. Розпочато спільні Богослужби, щоб одним серцем і одними устами прославляти Всевишнього та прохати в Нього кращої долі для українського народу та його Святої Церкви. Віримо, що в такому дусі братолюбія та молитовної єдности зустрічатимемо недалекий уже ювілей тисячоліття Хрищення Руси-України.

У 60-их роках почали в нашій Церкві нуртувати небезпечні течії т.зв. „універсалізму", які змагали до цілковитого злиття Української Католицької Церкви з Церквою Латинською. Ці баламутні ідеї поширились також і на наше суспільно-громадське життя; появились небезпечні симптоми посиленої асиміляції, байдужности до дальшого зберігання і плекання наших духових і матеріяльних надбань...
Люди стали збаламучені і безрадні.

Від часу створення парафії свв. Володимира і Ольги почало відроджуватись також і наше суспільно-громадське і культурно-національне життя. При парафії зорганізовано хори, балети, театральну студію. Ці мистецькі одиниці виступали не тільки на терені нашого міста, але також і по інших українських середовищах Америки і Канади. В наших доповідях і публікаціях заторкувано не лише чисто релігійні питання, але також і нашу національну тематику. Нав'язано контакти з нашими переслідуваними братами і сестрами в Україні, розпочато акцію матеріяльної і моральної домопоги, висилано петиції у справі звільнення несправедливо засуджених. Одним словом, українське Чикаґо почало жити новим життям.

Дехто закидав нам „розполітикованість" і брак релігійного духу. Але ці закиди були кривдячі і цілковито неслушні. Дух побожности і відкуплення все є наявний під час наших Богослужб; наші вірні масово приступають до св. Тайн та совісно виконують всі свої релігійні повинності. Жертвенність наших людей на потреби Церкви є подиву гідною. Духовні вправи відбуваються в нашому соборі не тільки перед Великоднем та перед Різдвом, але і в інших порах року. А вже найбільш конкретним виявом нашої релігійности є вдержування своєрідної духовної семінарії при парафії, з якої на протязі останніх кількох років вийшло п'ять нових священиків, з яких деякі працюють вже по інших парафіях.

Ще за життя бл. п. Владики Ярослава пороблено з обох сторін заходи до замирення, полагодження конфліктів і нав'язання дружніх відносин з катедрою св. о. Миколая та з іншими парафіями нашої епархії. Покійний Владика Ярослав відвідав наш собор дня 1-го липня 1979 року, у свято Христа Чоловіколюбця. А після прибуття до нашого міста Владики Кир Інокентія ситуація ще більше поправилася, і ми тепер часто маємо нагоду вітати нашого Дорогого Владику в нашому соборі та на наших парафіяльних імпрезах. Це, однак, ніяк не означає, що ми зрезиґнували зі свого упривілейованого і дуже відповідального становища першої патріяршої парафії та зв'язаних із тим завдань. Ми все стоїмо на позиціях помісности і патріярхату і відповідно реагуємо на всі спроби нарушування законних прав нашої Церкви. Вірність нашому Блаженнішому Патріярхові та його великим ідеям є домінуючою рисою нашої парафії. Ми щиро бажаємо, щоб не тільки наша парафія та ще деякі інші, але всі українські католицькі парафії стали помісно-патріяршими і перейнялися ідеалами одного із найбільших мужів не тільки нашої, але цілої Вселенської Церкви, нашого Блаженнішого Патріярха-Ісповідника. Для цього працюємо і молимо Воскреслого Христа Господа, щоб підняв нашу Церкву і наш народ та повів до світла правди, любови і нового життя.

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Настоятель парафії свв. Володимира і Ольги Митрофорний протоєрей о. Маріян Бутринський

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ

Рятуймо історично-пам'яткову будівлю

Українська громада Ню Йорку веде свою діяльність на культурному, суспільному й релігійному полях завдяки матеріяльній допомозі українців, і з малими винятками не користає з фондів, як це деколи буває в інших громадах, чи то міських, стейтових, чи федеральних американських фундацій. Тому треба подивляти наші осяги і життєздатність у них, часто нам несприятливих обставинах. Оцінюючи кожне наше надбання як всеукраїнський здобуток, на нас лежить обов'язок обороняти наші позиції, не зважаючи на те, звідкіля вони загрожені та хто ними кермує.

Тисячі українців-жертводавців, сотні меценатів і, як ми їх звикли називати — спонзорів, із княжими дарами від трудівників-еміґрантів аж по нинішній день сприяють кожній установі, яка поставить перед собою ділові завдання. З-поміж усіх цих тисяч різно названих добродіїв вирізнився один власне справжній меценат, який не за намовою інших, ані під впливом інших спонук збоку, а з власної ініціятиви, силою свого інтелекту забажав створити установу, яка займається збереженням й удокументуванням нашого вкладу у розбудову цієї країни, в якій ми живемо, працюємо і творимо. Цей меценат — був Володимир Джус. За його словами: „...існувала конечність центру, який міг би пособляти інформаціями відносно нашої кількости, активности, участи у війнах і військових формаціях", іншими словами, фіксування тих соціологічних процесів, які набирали все більше сили з кожним новим десятиліттям. В.Джус виготовив запитник, в якому поставлено питання: чи потрібно нам такої установи? Як не дивно, тільки, здається, єдиний св. п. Дмитро Галичин переслав позитивну відповідь. Одначе В.Джус сховав у архів запитник і як ділова людина вирішив сам перевести в життя свій задум. Оповідав він колись, що не клеїлось з купівлею будинку. Коли вже всі контракти були майже завершені, якась невидима сила розбивала в останній фазі контракт. Так не дійшло до купівлі кількох об'єктів по той бік Центрального Парку. Щойно коли він перехитрив ці сили, купуючи будинок при 79-ій вулиці в Ню Йорку не для Українського Інституту Америки, а для своєї фірми, щоб після завершення купівлі негайно перенести право власности на Інститут, — українці станули повною ногою у центрі, а не були зіпхані у запущену тоді долішню частину міста.

У цьому репрезентативному будинку зібрано багатющий матеріял патентованих українцями винаходів, тут відбувалися на протязі кількох років засідання, які довели до створення Українського Соціологічного Інституту з його кількома науковими працями — розвідками про українські поселення, тут примістилися наші установи, товариства лікарів та інженерів, тут мали місце усі репрезентативні зустрічі, конференції і мистецькі виставки. Тут, у культурному центрі Ню Йорку, існує наша наявна присутність, яка щораз більше включається у всеамериканське життя, інформуючи зовнішній світ про українську культурну спадщину і з'єднуючи приятелів для української справи. Сьогодні не можна собі уявити українського Ню Йорку без Українського Інституту Америки.

Українська преса вільного світу по цей і той бік океану вже роками дуже пильно й прихильно подає звістки, а той щирі репортажі про діяльність УІА, яку дехто називає імпозантною і цілком слушно, коли взяти кількість і якість подій та імпрез, які влаштовували різні комісії Інституту або ж спонзорували їх разом з іншими інституціями. Перечислимо тільки деякі, які відбулися в останніх кількох місяцях: Всеслов'янська мистецька виставка з участю українських мистців, Білоруський вечір, Андріївський вечір, виставка Я.Гніздовського, виставка сучасного мистецтва, висвітлення документального фільму „За стерном долі", літературний вечір поета з нагоди перекладу його збірки на українську мову, наукова конференція СЕДІ і ҐУРІ, присвячена В.Липинському, концерти із серії українських композиторів (аж чотири у чвертьрічному сезоні), академічні лекції-виклади при співпраці з Гантер-коледжем і Гарвардським університетом, навчання городжанських прав і обов'язків, виступи молодих талантів, лекції про Великий голод в Україні, про торговельну політику ЗСА зі Східньою Европою, не згадуючи тих імпрез, які описані на цій сторінці „Вісті Українського Інституту Америки", або тих, що відбуватимуться тоді, як ці рядки йтимуть до друку. Треба також згадати, що Український Інститут вже роками уділяє безпроцентові позички для студіюючої молоді.

Ресумуючи діяльність Українського Інституту Америки, ми можемо ствердити, що вона майже 100-відсотково відповідає вимогам закону, який ухвалено в 1972 році, себто, що організації, які ведуть освітню і доброчинну працю, будуть звільнені від міського податку за реальності.

Але не зважаючи на це — якраз уже від 1980 року, ставлять перед нами мариво вивласнення УІА і викинення з цього будинку великого основника Володимира Джуса — накладаючи на Інститут непосильні податки (65 тисяч долярів річно), знаючи, що ця добродійна установа не всилі їх платити і буде приречена себе ліквідувати. Досі ігноровано адвокатські заходи і правно удокументовану активність Інституту. Дальшим кроком для оборони наших прав є судова дорога, і Рада Директорів УІА рішила вжити усі леґальні можливості, щоб зберегти цю історично-пам'яткову будівлю Інституту для теперішньої української громади та для грядучих поколінь. Ми твердо віримо в перемогу справедливости.

За час свого 35-літнього існування, яке якраз минає 3-го травня ц.р., Український Інститут Америки майже ніколи не звертався за допомогою до української громади. Одначе така хвилина настала тепер. Ми думаємо, що не тільки перед нюйоркчанами, але перед усією громадськістю в цій країні та широкій діяспорі у вільному світі стоять два головні й пекучі завдання: збільшити кількість членства і посилити фонди Інституту. Це найлегша справа для майже кожного українця — стати членом Інституту, вплативши одну тисячу долярів. Ця сума запевнить такому членові повний голос у рішальних постановах, зокрема в тих, які стосуються майбутньої долі Інституту. Можна думати наперед і пересилати заповіти-записи, щоб запевнити будуччину цієї нашої інституції. Ми певні, що наша національна гордість, наше матеріяльне надбання вже нині настільки потужне, що надаремне намагаються нас принизити і обезвласнити. Наша всегромадська реакція мусить наелектризувати кожну громаду, парохію, організацію та кожного українця в обороні нашого довголітнього посідання. Байдужих не повинно бути.

Пожертви та членські вкладки (1.000 дол.), які можна сплачувати також щорічними ратами (найменше 200 дол), просимо пересилати на адресу: Ukrainian Institute of America, 2 East 79th Street, New York, New York 10021.

Дальші інформації та аплікації можна одержати, телефонуючи на число (212) 288-8660.

М.К.

Ювілей Валентини Переяславець

У суботу, 26-го лютого 1983 року, о годині 5-ій по полудні, Український Інститут Америки відмітив святково 75-літній ювілей Валентини Переяславець, колишньої прима-балерини Львівського Театру опери і балету, та інших театрів, відомої балетмайстра-хореографа і славнозвісного педагога балетного мистецтва.

В просторих ясно освітлених залях зібралися численні гості, в тому її співробітники і учні. Прибули не тільки її українські шанувальники, але й американські. Згадаємо таких, як відомий журналіст і балетний критик Роберт Ларкін, керівник American Ballet Theatre, ЧарлзДілінґем, а теж довголітня акомпаніяторка Валя Вішнєвська. Прибув теж колишній партнер Валентини Переяславець інж. Юрій Гарасим з дружиною і дочками.

Ювілятка увійшла певним, жвавим кроком, з піднесеним чолом, молодеча і сповнена енергії. Товаришив їй програмовий референт УІА інж. Володимир Гнатківський, який провів пані Валентину до призначеного для неї почесного місця в першому ряді. Присутні зустріли її повстанням з місць і спонтанними оплесками. Віцепрезидент УІА інж. Володимир Назаревич привітав славну артистку теплими словами та китичкою орхідей, він підкреслив теж традицію УІА, який у свою програму включає відзначування заслужених українських учених, письменників, мистців, акторів тощо. Дальше ведення програми віцепрезидент УІА передав Ромі Приймі-Богачевській. Її мила поява, професійна вмілість вести програму у легкій, невимушений, а при тому елегантний спосіб, ще більше сприяли приємній атмосфері; у висліді публіка була очарована, а Ювілятка — зворушена й вдоволена.

Спершу Рома Прийма-Богачевська поділилася своїми спогадами про Ювілятку Валентину Переяславець ще з часів Львівського Театру опери і балету.

Головним доповідачем був д-р Остап Тарнавський, голова Об'єднання письменників „Слово", який був рецензентом балетних виступів Ювілятки колись у Львові. У своїй добре опрацьованій розвідці він проаналізував постання балету в Европі, а зокрема в Україні. Пов'язав він історію українського балету з участю у ньому Валентини Переяславець. Її успіхи були успіхами українського балету. На його думку, в Польщі (міжвоєнній) не існував балет як окрема ділянка тоді, коли український балет розвинувся до високого рівня. Він описав майже 60-річну кар'єру Ювілятки, її перебування в Москві, Харкові, Ленінграді, згодом у Львові, а врешті — після війни — в Інгольштадті. Далі були Філядельфія і Ню Йорк. Впродовж 33-ох років Валентина Переяславець була учителькою-балетмайстром у славній балетній школі в Ню Йорку — American Ballet Theatre.

Почала Валентина Переяславець свою танечну кар'єру, коли їй було дев'ять років, у школі, яка існує і тепер — Балетній Школі при „Большому Театрі" у Москві, і закінчила її з відзначенням. Від 1926 року виступала в таких відомих балетах, як „Копелія", „Спляча царівна", „Дон Кіхот" і інших, об'їжджаючи цілу Україну. У 1939 році з групою мистців-акторів вона прибула до Львова і тут дала основу для постання Львівського балету.

В Інгольштаті, а згодом у Філядельфії і Ню Йорку, Валентина Переяславець організувала і вела балетну школу для українських дітей і молоді. Вона навчала їх не тільки основ клясичного балету, але теж самодисципліни і порядку. Спочатку після приїзду до Америки довелося нашій прима-балерині важко працювати, щоб прожити, працювати навіть у фабриці цигарок; але дуже швидко після цього її запросили вчити в славнозвісному Американському Балетному Театрі в Ню Йорку. Тут здобула собі незрівняна артистка-хореограф не абияку славу не лише своїм професійним знанням, але теж серйозним підходом до лекцій і аж інколи суворими вимогами до учнів, бо вона уважала, що без змагання до абсолютної досконалости і невтомної праці над собою, успішний танець неможливий. Учасниками її лекцій були зірки, як Аліція Альонсо, Наталія Макарова, Михаїл Баришніков, МелісаҐайден, Рудольф Нуреєв, Дама Марґот Фонтейн, щоб згадати тільки деяких.

Після доповіді д-ра Остапа Тарнавського Рома Прийма-Богачевська попросила до слова відомого балетного критика Роберта Ларкіна. У дотепний, легкий, але й вдумливий спосіб розповів бесідник про свої лекції у Мадам Переяславець. Знаменито схарактеризував її, підкреслюючи залізну дисципліну на лекціях, які мали свою назву „Одинадцята тридцять". Ніхто не смів спізнитися на лекцію, і це відносилося до всіх — як до відомих балетних зірок, так і до невідомих адептів балету. Крім балетного мистецтва він і всі учасники передусім запам'ятали на все життя таку засаду — ніколи не називати українців росіянами (never, never, never), а теж ніколи не вдягати червоних трикотів.

На черзі був виступ піяністки проф. Дарії Каранович, яка у питомий для неї прецизійний спосіб відіграла „Мазурку Ціс-моль" Шопена та „Коломийку" Нижанківського.

До наступного виступу попросила ведуча ред. Василя Тершаківця, який згадав Балетну школу Валентини Переяславець, де він, тоді малий хлопець, разом із своїм братом та з десятком інших дітей навчалися мистецтва танцю. Прочитав він теж зворушливого листа від батька одного з колишніх студентів Ювілятки. Автор листа, сам любитель балету, був гордим, що між балетмайстрами світової слави і ми, українці, маємо свою зірку першої величини — Валентину Переяславець.

Натупною музичною точкою програми був виступ оперного співака баритона Юрія Богачевського при фортепіяновому супроводі проф. Дарії Гординської-Каранович. Відспівав він композиції Миколи Лисенка до слів Шевченка „Мені однаково" і „Ой Дніпре, мій Дніпре"; Нестора Нижанківського „Прийди", і Дениса Січинського „Із слів моїх, любко, зродилось".

Двоє колишніх учнів Валентини Переяславець поділилися з присутніми своїми спогадами (англійською мовою). Це був Андрій Шуль і Оксана Базилевська, для якої балет став професією. Але справжнім закінченням програми була поява молоденької балерини Ніни Бачинської. Вона появилася в балетному строї, балетним кроком і таким же поклоном схилилася перед Валентиною Переяславець, вручивши їй китицю розкішних троянд. Присутні оплесками прийняли цю картину: два покоління балерин, і спонтанно заспівали Ювілятці „Многая літа".

Зворушена Валентина Переяславець у теплих словах звернулася до ініціяторів ювілею, передусім до своїх давніх учнів, і дякувала за пам'ять - увагу до її особи.

Так закінчилася програма; але присутні ще довго вели розмови, згадували минуле й обмінювалися враженнями з Вечора при буфеті, який приготовили пані, прихильниці УІА, та пані з Комітету для вшанування Ювілятки. На Вечорі можна було теж оглянути виставку світлин, публікацій і пам'яток з життя Валентини Переяславець, яку впорядкувала мисткиня Слава Геруляк.

Програму приготував інж. Володимир Гнатківський при допомозі Оксани Базилевської, Роми Прийми-Богачевської, Слави Геруляк, Михайла Івасівки, Степана Крижанівського і Уляни Любович-Старосольської.

В.Г. і У.Л.С.

НОВІ СЕРІЇ ДЛЯ МОЛОДИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

Молодий творець фільмів режисер Ігор Волянський, графік-самоук і проєктувальник моди Микола Мілс і відомий, світової слави мистець і майстер деревориэів Яків Гніздовський були учасниками першого з серії запроєктованих Українським Інститутом Америки панелів, які включатимуть дискусії і презентації дорiг до успішних життєвих кар'єр. Панель відбувся 16-го березня.

Численна авдиторія молодих і не так вже молодих професіоналістів слухала, як кожний з панелістів оповідав про свій життєвий шлях, особисті аспірації, рушійні сили до осягнення цілей і пляни для майбутнього професійного успіху.

Ігор Волянський, який тепер студіює, щоб здобути титул магістра в ділянці режисерування фільмів і поруч з цим працює у фільмовому відділі Колюмбійського університету, поділився з слухачами своїм досвідом накручування нагородженого вже двічі на міжнародних фільмових фестивалях у ЗСА його фільму п.з. „Мавп'яча Лапа", в якому зображено трагедію людини та її безсилля змінити призначення долі. Він розповів, як то він опинився у ділянці творення фільмів, після закінчення передмедичних студій і науки в „Ґрадует Скул" бизнесових дисциплін. Ці практичні студії дозволили йому, через більш творчий процес, перенести його життєвий і студійний досвід у фільм.

Маестро Яків Гніздовський розказав, як на його творчість впливало японське мистецтво і твори великого німецького мистця Альбрехта Дюрера. Він ознайомив слухачів із своїми дорогами життя, які вели до вершка його мистецького успіху. На його думку, щоб осягнути признання в світі як правдивий мистець, треба вложити дуже багато зусиль і праці. Для ілюстрації його професійної кар'єри показано фільм „Вівця у дереві", в якому змальовано крок за кроком процес і творчу техніку виконання дереворізу. Цей кількакратно нагороджений фільм створив з великою любов'ю і респектом до мистця відомий український продюсер Славко Новицький.

Останнім панелістом був молодий графік і проєктувальник моди Микола Мілс, внук піонера Мирона Сурмача, син мисткині Ярослави Сурмач-Мілс. Він показав, як можна осягнути успіх експериментуванням, наполегливістю, витривалістю і талантом.

М. Мілс почав свою щораз більш успішну кар'єру малюванням на сорочках різних візерунків, продаючи ці сорочки по 5 долярів, потім по 10 і більше долярів, а вкінці він усвідомив, що він може цим заробляти собі на життя. Він по вдачі оптиміст, вірить, що хід уперед від продажі підсорочок до його останнього пляну — проєктування модних одягів для відомої фірми Генрі Бендел у Ню Йорку, можна було осягнути через використовування щоденних і також небуденних об'єктів, предметів і візерунків.

Керував цим незвичайно успішним вечором Віктор Дзюба, співак і піяніст, який брав участь у мандрівній групі „Ревія Лас Веґас" та інших. Мистецьку програму прикрасила в'язанка українських пісень, які відспівала Марія Дзюба при фортепіяновому акомпаньяменті її брата Віктора. Постановницею та координаторкою вечора була Уляна Шумська.

На закінчення заступник голови комісії Громадських зв'язків УІА Юрій Мартинюк пригадав присутнім про дві великі зміни в Інституті: по-перше факт, що двері цієї інституції тепер широко відчинені для нових задумів і для припливу молодих людей, які готові ці ідеї перевести в практичну форму для добра Інституту та української громади. Він звернув увагу на те, що Інститутові, на жаль, досі відмовлено звільнення від реальностевих податків Комісією міста Ню Йорку; це велика невдача, яку треба нашій спільноті перемогти і зберегти УІА для громади, бо Інститут дає їй добру культурну поживу і при тому, через престижеве положення Інституту і багатства його діяльности, інформує позаукраїнський світ про українську культуру. УІА є дійсно українським „вікном у світ".

Він заохочував зацікавлених осіб жертвувати їх час і таланти для участи в організуванні різних програм Інституту і тим допомогти відновити попередній статус звільнення від реальностевих міських податків.

Плянування успішних життєвих кар'єр було темою панелю, в якому брали участь: Юрій Мартинюк, заступник голови Комісії громадських зв'язків УІА (сидить спереду з мікрофоном), і (зліва направо) Ігор Волянський, Уляна Шумська, Віктор Дзюба, Микола Мілс і маестро Яків Гніздовський

(фото Лада Сочинська)

ВЕСНЯНА ПРОГРАМА

Весняна програма УІА така багата, що годі описати докладніше усі імпрези хоч би тільки одного місяця на одній оці „Сторінці УІА" в „Свободі", яку так щедро відступає нам Головний Уряд УНС і головний редактор щоденника.

Коли ми пишемо ці рядки, відбулося знову кілька імпрез, влаштованих або спонзорованих Інститутом. Докладніші репортажі появляться у пресі згодом, а тим часом коротко згадаєм про них:

1) Вечір уривків з музичної ревії „Пісня прощання" був влаштований сценічно-музичною групою УНС-УІА, при участі співаків Тараса Шиповика і Богдана Андрусишина, конферансьє Ані Дидик і членів оркестри „Червона Калина" — Олега Сохана, Олега Канюки та Івана Сарамулі. Координаторкою групи була Марта Кордуба (Неділя, 20-го березня ц.р.)

2) Показ фільму молодого кінорежисера Ігоря Волянського п.з. „Мавп'яча лапа" (Неділя, 27-го березня). Цей фільм — дипломна робота молодого сценариста, режисера й редактора фільму І.Волянського на ступінь магістра кінового мистецтва, — базований на оповіданні В.В.Джекобса, клясика англійської літератури. Фільм зроблено восени в 1982 році, і він вже дістав дві перші нагороди. Одну — на Міжнародному фільмовому фестивалі '82 у Чикаґо і другу — на Міжнародному фільмовому фестивалі '83 в Бірмінґгемі, Алабама, в категорії літературно-виховних фільмів. Після показу фільму „Мавп'яча лапа" було інтерв'ю з режисером І.Волянським і продуцентом цього фільму Джовн Ґріффітс. Інтерв'ю вела Уляна Шумська, яка і була ініціяторкою цього цікавого Вечора. Було багато молоді, що ставила багато питань після висвітлення фільму і пізніше — на перекусці.

3) Друга лекція УНІГУ — Українського Науково-Дослідного Інституту Гарвардського університету проф. Юрія Грабовича була: „Павло Тичина — один поет чи два", у п'ятницю, 8-го квітня ц.р.

4) Друга зустріч сеньйорів, організована комісією Суспільної опіки УІА, яку очолює Лідія Савойка. Головним промовцем був конгресмен Біл Ґрін; у панелі взяли участь — д-р М.Шпитко, д-р Р.Осінчук, Я.Куровицький, д-р Т.Крупа, д-р К.Роговинський і С.Хемич. У розваговій частині виступали актор С.Крижанівський і учні Школи Кобзарського Мистецтва.

5) Дискусійний вечір СУЖА, на якому промовляли економіст мгр А.Камінський, журналіст ред. І. Кедрин і психолог д-р Б. Цимбалістий. Модератором була ред. Ольга Кузьмович (вечір, субота 9-го квітня).

6) Виступ вокальної секції УІА у формі першого акту опери „Весілля Фіґаро" Моцарта під проводом маестра Андрія Добрянського і д-р Юліяни Осінчук (неділя 10-го квітня).

7) Другий вечір для молодих професіоналістів на тему: „Фінансове плянування і нові можливості у світі фінансів". Доповідачем був фінансист Ярослав Кіндрачук (п'ятниця, 15-го квітня).

8) Відкриття виставки Олекси Грищенка з нагоди 100-ліття його народження. Виставка триватиме до 12-го травня (субота, 16-го квітня).

9) Перший виступ у Ню Йорку з концертом новозаснованого 17-особового ансамблю бандуристів „Гомін України", який тісно співпрацює з Українським Інститутом Америки (неділя, 17-го квітня).

10) Цілоденний технічний симпозіум Товариства Українських Інженерів Америки, члена організації УІА (субота, 23-го квітня).

11) Третя лекція УНІГУ, наукового співробітника Українського Дослідного Інституту Гарвардського університету д-ра Джеймса Е.Мейса про Український Голокост — штучний голод в Україні 1932-1933 років (субота, 23-го квітня).

12) Щорічний концерт учнів Українського Музичного Інституту (24-го квітня).

13) Вечір для вшанування св. п. Романа Купчинського, поета, гумориста-сатирика, лірика і композитора, з нагоди видання книжки його поезій (субота, 30-го квітня).

Р.С.

Доповідь про Почаївську Лавру

Подорожування по Україні сьогодні дуже обмежене як для місцевого населення, так і для закордонних відвідувачів (туристів). До деяких місцевостей, як наприклад, Почаїв на Волині, взагалі нема доступу.

Д-р Ігор Федорів і його дружина мали непересічне щастя, бо їм вдалося відвідати і зробити деякі знімки з Почаївської Лаври під час недавніх відвідин України. Прозірки з цієї подорожі було показано в Українському Інституті Америки в неділю, 27-го лютого, як одну з імпрез історично-географічного характеру.

Подружжя Федорових під час їхньої відносно довгої мандрівки по Україні мали змогу фотографічно зафіксувати життєві сценки та красивіди з різних закутків країни. В УІА вона показали кілька світлин українських підсоветських цивільних весільних церемоній, які відрізняються від неукраїнських совєтських весіль тим, що автомобілі, які везуть новоженців і їх почет — ескорту, прикрашені вишитими прапорами або рушниками.

Присутні на показі прозірок милувалися показом дуже старих церков, деякі з них щисто дерев'яні, які ще досі збереглися в Україні після багатьох століть; були для всіх цікаві також різні світські побутові сцени, що демонстрували різні аспекти сучасного українського життя, а саме: мешкальні будинки, школи, крамниці, парки, музеї та навіть колгоспи, чи інші „потьомкінські села".

У одній з історичних місцевостей подорожні бачили, як накручувано якийсь фільм, і подружжя Федорових зробили знімки акторів, зодягнених у стародавні строї.

Знімки Почаївської Лаври особливо захоплювали глядачів. Манастир пишається позолоченими візерунками з численними чудовими малюнками і фресками на стінах. Чудотворна ікона Почаївської Божої Матері притягає до себе найбільшу увагу. Під час показу прозірок Почаївської Лаври п-во Федорових награли записану на тасьму гутірку-спомин одного ченця.

„УКРАЇНСЬКІ КОЗАКИ"

Дуже цікава доповідь п.з. „Подорожі в козацькій Україні" з участю понад сотні слухачів відбулась у п'ятницю, 25-го березня, як перша лекція у весняному сезоні з серії історичних рефератів, влаштованих Українським Інститутом Америки і Українським Науково-Дослідним Інститутом Гарвардського університету. Доповідь прочитав проф. д-р Франк Сисин. Вона складалася з двох частин: 1) Показ прозірок, що знайомив глядачів з життям і звичаями козацької України, і 2) Розповідь про українських козаків і їх вплив на історію України.

Пленарне засідання Ради директорів

У п'ятницю, 18-го лютого, відбулось чергове Пленарне засідання Ради Директорів Українського Інституту Америки з участю директорів: Зенон Баб'юк, мгр Володимир Баранецький, інж. Остап Балабан, д-р Степан Ворох, інж. Марія Гончаренко, інж. Володимир Назаревич, інж. Андрій Пащук, Йосип Лисогір, д-р Юрій Савицький, Лідія Савойка і д-р Ростислав Сочинський.

У відсутності президента УІА Теодора Джуса засідання відкрив і вів віцепрезидент Інституту інж. В. Назаревич.

Після затвердження протоколу попереднього засідання, копію якого кожний учасник одержав заздалегідь, З. Баб'юк, скарбник УІА, дав звіт про теперішній фінансовий стан Інституту. Далі звітував д-р Степан Ворох, голова Організаційної комісії, який представив нових членів. Це були: Уляна Богачевська, Іван Дениcенко, Ольга Сенук-Діамонд, Анна Дубас, Теодосій Зазуля, Роман Іваницький, Владика Василь Лостен, адв. Віктор Рудь, Олександер Смаль, Степан Стефанів і Павло Чайка. Усіх кандидатів одноголосно затверджено. У дальших нарадах присутні рішили посилити акцію приєднування нових членів. Затверджено також весняну програму діяльности Інституту.

Видає Український Інститут Америки
Редагує Комісія громадських зв'язків
Адреса і телефон:
Ukrainian Institute of America
2 East 79 th Street
New York, New York 10021
(212) 288-8660.

Чудова прикраса собору свв. Володимира і Ольги в Чикаґо

Іконостас собору парафії свв. Володимира і Ольги — це є неначе візія небесного царства, двері якого відкрив нам Воскреслий Христос.

Про добре діло Анни і Богдана Гірчиці

Багато було вже написано про досягнення наших піонерів в ЗСА на новому поселенні, про їхню відданість українській справі, всупереч тяжким обставинам, та про те, як їм тяжко доводилося змагатися за самозбереження. Але того, що вже було написано, аж ніяк не досить для повного окреслення їхнього вкладу праці, посвяти і відчуття відповідальности Ще одним прикладом такої відданости, життєздатности і відчуття відповідальности супроти українського народу, з которого вони вийшли, є збирання і дбайливе збереження англомовних часописів, що відносилися до українського народу, Анною і Богданом Гірчицею з Клифтону, Н.Дж.

Вони не тільки зберегли, але також докладали усіх зусиль, щоб ці матеріяли були у доброму стані. Це були серії статтей про голод в Україні в 1932—1933 роках, написані Томасом Вокером і Гері Ленгом, репортаж про проголошення самостійности Закарпатської України в 1939 році і багато інших заміток про Україну та її відношення до подій у світі.

Це подружжя вже є на схилі літ, але веселе і задоволене зі свого життя і свого походження. Анна Гірчиця народилася в Пассейку, Н. Дж., тут виросла і тут проживає все своє життя, не дивлячись на великі мрії і можливості полинути у світ на хвилях свого співу.

Богдан Гірчиця також народився в Америці, в Ню Йорку, але ще малолітнім хлопцем зі своїми батьками переїхав в Україну і там його захопила Перша світова війна. Батько його пішов у ряди Української Галицької Армії і віддав своє життя за долю свого народу. Богдан сиротою прожив у Черниховцях, Зборижського повіту біля Тернополя аж до 1928 року, коли вже 19-літнім юнаком повернувся до ЗСА і поселився в Пассейку.

Богдан і Анна любили музику і пісню і це їх, правдоподібно, зблизило і з'єднало на все життя. Можна здогадуватися, що їхнє щоденне життя не було легким, але в розмові з ними ви того не дізнаєтеся. Вони розповідають про щось інше. Обидвоє вони завжди були членами української громади околиці та української православної церкви Св. Вознесіння в Пассейку, а тепер у Клифтоні. Батько Анни Гірчиці, Семен Хом'як, був одним із перших десяти основоположників цієї парафії. Тут вони і жили-працювали. Їх історія—це історія української громади, це історія сміливих і життєздатних. Їхня збірка фотографічних знімків—це родинний альбом цілої громади.

Анна і Богдан Гірчиці (50 років тому)

Там є драматична група, що ставила такі шедеври як „Ой, не ходи, Грицю", „Запорожець за Дунаєм", „Наталка Полтавка", „Циганка Адя", „Мати наймичка" і багато інших, в которих молода співачка Анна Гірчиця була невід'ємною частиною.

Там є група церковного хору і громадського хору, що брали участь у концерті в Метрополітальній Опері Ню Йорку під дириґентурою незабутнього Олександра Кошиця. А. Гірчиця співала там сольо—у хорі Кошиця. Співала вона також на радіопрограмах Мирона Сурмача та Михайла Маїка в Петерсоні. Вона також поважно застановлялася, чи прийняти пропозицію від Філядельфійської Опери, чи будувати своє подружжя з Богданом. Богдан переміг.

Богдан теж любив музику і грав в оркестрі М.Маїка та в баґатьох інших. Гордий він також, що належав до „Чорноморської Січі" в Ню Йорку. З тих часів він має збірку грамофонних платівок і хотів би передати їх комусь, хто цінить не тільки музику взагалі, але також українську старовину. Чи є це річ до музею? Грав Богдан на клярнеті, саксафоні, а тепер—на флейті.

Він має улаштовану для цього кімнату, з котрої не виносяться звуки, і там він виливає свою душу. Анна тепер тяжко хворіє, але розмова їхня розводиться лише навколо спомнинів про спів, про музику, про вистави і концерти, про демонстрації в Ню Йоку в протест проти переслідування українського народу в Україні і про громадські віча та працьовитих людей на громадській ниві.

Богдан і Анна обидвоє брали активну участь в українському житті околиці. Під час демонстрацій обкидали їх камінням, яйцями і брудною лайкою, але їх це не страшило. Вони виконували свій обов'язок. Вони слухалися своїх сердець і свого здорового розуму.

Коли ж появилося в часописах щось, що відносилось до українців чи України, вони ті сторінки зберігали, клали в церату і протягом 50-ти років часто пересипати їх нафталіною, щоб зберегти. Не знали вони, що з того буде, але робили так, як їм підсказувало їхне почуття. І сьогодні вони раді, що так зробили. Знаючи, що українська громада намагається розповісти правду про створений Москвою голод в Україні в 1932—1933 роках, вони доручили ці цінні документи Теодорові і Милі Тарахівським, щоб вони повідомили про це українську громаду. Ця збірка є цінними документами, але особливу цінність має репортаж ілюстрований фотознімками, зробленими в Україні, під час голоду, американським журналістом Томасом Вокером та його наочне спостереження та свідчення про страхіття голоду. Він докладно описує те, що він бачив в Україні. Він виразно бачив, що це був штучний голод для головного знищення українського народу російським з Москви лише тому, що вони були українці.

Це було безпощадне вбивство української нації. Анна і Богдан Гірчиці знали, вірили і розуміли, що це був злочинний замах Москви на український нарід і бачили, як увесь світ викривляв правду, запевняючи, що російський нарід через комунізм будує нове життя для людства світу, а вістки про голод, мовляв, це лише вигадки ворогів того „нового життя".

Подружжя Гірчиці виконали свій обов'язок і сьогодні їм належиться від нас усіх велика подяка.

Микола Панченко

УІА ПОЧАВ ЩОМІСЯЧНІ КУРСИ ДЛЯ СТАРШИХ

Стараннями Комісії суспільної опіки Українського Інституту Америки, яку очолює Лідія Савойка, член Ради Директорів Інституту, відбулася перша щомісячна інформаційна зустріч наших сеньйорів-пенсіонерів у суботу, 12-го березня.

Український Інститут Америки спонзорує цю серію інструктивних сесій, щоб облегшити життя старших віком громадян, інформуючи їх, як привести у відповідність з вимогами часу соціяльне забезпечення та медичне забезпечення, які зміни в мешканевих законах, як запобігати недугам тощо.

Цю зустріч відвідала ентузіястична громада золото-осінніх громадян у числі біля 140 осіб з метрополітального Ню Йорку, навіть з таких віддалених сторін, як Нюарк, Трентон, Йонкерс та інші, серед яких перед вела наша 100-літня сеньйорка Марія Юрко.

Інститут подбав про безкоштовний переїзд з-під української церкви св. Юра на долині міста до Інституту. Лідія Савойка відкрила і вела цю зустріч. Вона попросила о. д-ра Мелетія Войнара провести молитву, після якої інж. Володимир Назаревич, віцепрезидент УІА, коротким словом привітав присутніх.

Першим, промовцем був д-р Микола Шпитко, тепер на пенсії після 25-літньої праці у Відділі опіки над бідними міста Ню Йорку. Він розповів про останні зміни в системі соціяльного забезпечення і медичної опіки („Медікер") для старших. Д-р Роман Осінчук, лікар-інтерніст, також вже на пенсії, у своїй довгій доповіді говорив про запобігання недугам, здорове харчування. Отець д-р М. Войнар доповідав про ролю старших людей у Церкві та в теперішньому суспільстві.

Авторка цих рядків підкреслила потребу власного приміщення для старших, дешевої харчувальні, культурних розваг і відповідної лікарської опіки у наглих випадках. Бернард Варнах, екзекутивний директор Жидівської Асоціяції для обслуговування старших, описав мешканеву новобудову для літніх людей і закликав присутніх якнайшвидше скласти аплікації на приміщення у цій будівлі.

На закінчення Лідія Савойка подякувала усім за участь у цій зустрічі і запросила їх на безплатний обід і оглядання прегарної Виставки ляльок, відкриття якої відбулось якраз тоді у сусідній залі Інституту.

Український Інститут Америки продовжуватиме такі зустрічі на протязі весняного сезону, а саме: 9-го квітня, 14-го травня і 11-го червня ц.р. На найближчу сесію запрошені представники управи міста Ню Йорку та конгресмен Білл Ґрін.

Фінансування цих зустрічей забезпечене окремим фондом імені Лідії Савойки, який створено у жовтні 1982 року.

Ольга Соневицька

З нагоди золотого ювілею о. митрата Д. Ґреська

Коли Архангел Гавриїл звістив Пречистій Діві Марії, що вона стане матір'ю Спасителя, то вона стривожилась і спитала Божого Посланця: „Як же воно станеться, коли я мужа не знаю?". Архангел пояснив Пречистій: „Дух Святий зійде на Тебе і сила Всевишнього отінить Тебе!" (Лк. 1:28—35).

Подібна сцена відбулася перед 50 роками у Святопокровському соборі в Станиславові, Західня Україна. Тоді о. Архидиякон привів молодого левіта Дмитра до Помічника Станиславівської Церкви (пор. Одкр. 1:20), Владики Івана Лятишевського (помер в 1957 році як ісповідник за святу віру) і повідомив його: „З Божого уподобання, за діланням Святого Духа й за благословенням Преосвященного Єпископа Григорія підноситься благочестивий диякон Дмитро на пресвітера. Тож прикажи йому, Владико святий!"

І саме тоді, в неділю, 11-го червня 1933 року, в Святопокровському соборі столичного міста Станиславова, на благочестивого диякона Дмитра зійшла благодать Святого Духа, який настановив його „священиком навіки, за чином Мелхиседека." (Евр. 7:17). Це сталося саме 50 років тому. Цього року ми відзначуємо золотий ювілей плодовитого священства о. монсеньйора Дмитра Ґреська, митрофорного протоієрея.

Відразу по свяченнях станиславівський Владика Григорій Хомишин (помер у 1948 році в Лук'янівській тюрмі в Києві, як мученик за святу віру) назначив нововисвяченого о. Дмитра на розлогу парафію в селі Долина над Дністром, Товмачського повіту, до якої належали ще дві філіяльні церкви. Коли ж він уже трохи загартувався у душпастирській праці, Владика вислав його на місійну працю до Північної Америки, де він причалив 4-го лютого 1936 року.

Після дворічного випробування при катедральному соборі в Філядельфії, де він виконував обов'язки помічника пароха, Владика Константин Богачевський (1924-1961) назначив нашого Ювілята на парафію в Ембриджі, Па. Там він встиг заснувати тільки вечірню парафіяльну школу під проводом Сестер Служебниць, бо вже восени 1940 року Владика Константин переніс його на велику, але занедбану парафію сьв. Петра й Павла в Клівленді, Огайо, де парафіяни збунтувалися проти єпископа Богачевського й від 1924 року не платили жадних єпархіяльних збірок чи розметів. Це все відтак новий парох мусів сплатити.

Восени 1938 року парафіяни Петропавлівської церкви заохочені своїм парохом о. Василем Мереньковим, знову збунтовались проти свого Владики й хотіли стати „незалежними". Владика Богачевський тоді усунув з парафії о. Мереькового, а парафію тимчасово передав ОО. Василіянам, які вислали туди о. С. Журавецького, ЧСВВ. Коли ж згодом парафія до деякої міри заспокоїлася, то Владика вислав до Клівленду багатонадійного молодого священика о.Дмитра Гресьа. Завдяки успішним вказівкам о. Журавецького та підтримці голів Церковного комітету (спочатку св. п. Дмитра Шмагали, а відтак Володимира Гаврилака), а також за порадами парафіяльного адвоката Івана Білинського, о. Ґресько в короткому часі примирив своїх парафіян і започаткував свою кропітну працю над розбудовою Петропавлівської парафії, яка з приїздом нової повоєнної іміграції зросла до 4,000 родин.

Завдання молодого пароха не було легке. Крім розбиття й партійництва в парафії, він застав великі борги, які треба було чимскорше сплатити. На приказ Владики, щоб справу власности церкви не допустити до суду, о Ґресько в скорому часі встиг переписати церкву й церковне майно на єпархію. Владика теж наказав йому чимскорше зорганізувати й побудувати цілоденну парафіяльну школу. При Божій помочі й співпраці добрих людей і це йому вдалося виконати.

Серед дуже скрутних фінансових обставин о. Ґресько набув 16-акрову площу в серці нової частини Клівленду, в Пармі, де він довів до щасливого завершення споруду двох шкільних будинків, розлогої церкви-каплиці на 450 сиджень та вигідного дому для СС. Василіянок, що перебрали на себе навчання українських дітей в школі, хоч для допомоги їм треба було найняти ще й світські сили. Цілоденна школа св. Йосафата, в якій навчали теж українську мову, обряди, історію і літературу, змінила серця парафіян і привернула їх до Бога, до української Церкви й народу. Вони теж стали лояльними у відношенні до свого єпископа.

Парафіяльна школа св. Йосафата у Пармі, до якої привозили сотні дітей (пересічно до 850-875 дітей) міськими автобусами з цілої околиці Клівленду, відіграла також важливу організаційну ролю серед парафіян, бо вона притягла до своєї рідної Церкви велике число українських родин. Коли число родин при парафії свв Петра й Павла зросло аж до 4,000, у о. Ґреська виринула думка поділити розлогу церковну громаду.

Ось так уже на початку 1952 року він зорганізував у східній частині Клівленду парафію покрова Матері Божої з 375 родинами, куди Владика Константин ще того самого року назначив о. В.Качмара на самостійного адміністратора парафії. Відтак біля парафіяльної школи у Пармі він зібрав понад 1,500 українських родин і створив нову парафію св. Священномученика Йосафата, яка вже 1959 року всамостійнилася й першим її парохом став тодішній помічник о. Ювілята, св. п. о. А. Улицький.

На віддалі яких 6 миль від школи св. Йосафата в Пармі о. Ґресько гарно розбудував пікнікову площу (біля 40 акрів землі), де незабаром спорудив величаву церкву й парафіяльний дім. І так у 1965 році там повстала третя з черги самостійна парафія св. Андрія Первозванного (понад 500 родин), де парохом став о. Лев Тимків. Вміжчасі о. Ювілят відновив теж матірну церкву й залишився при ній душпастирем аж до 1977 року, тобто до кінця своєї душпастирської праці.

В короткій статті нам годі описати всю ту кропітну працю, досягнення й заслуги нашого достойного о. Ювілята. Крім ревної душпастирськоі праці, він попрацював також і для добра Філядельфійської єпархії. Владика Богачевський користувався його допомогою як свого відпоручника у полагоджуванні непорозумінь на багатьох парафіях єпархії. На протязі довгих років він також трудився як єпархіяльний консультор, потім як єпископський відпоручник до СУК „Провидіння", потім як член Єпархіяльного Подружого Трибуналу та член Єпархіяльної Шкільної Ради.

о. митрат Д. Ґресько

Преосвященний Владика К.Богачевський шанував нашого о. Ювілята і мав до нього велике довір'я. Вже в перших роках його душпастирської праці в Клівленді він назначив його деканом, а в 1952 році надав йому титул почесного єпархіяльного совітника (крилошанина). В наступному ж році вистарався для нього в Святішого Отця Папи Пія XII високе відзначення—Папського Шамбеляна. В 1974 році, коли вичерпаний працею й роками він зрезиґнував з протопресвітерських обов'язків Клівлендського деканату, Митрополит А. Сенишин, ЧСВВ (1961—1976), за великі заслуги нашого о. Ювілята для Української Католицької Церкви тут, в Америці, відзначив його достоїнством Митрофорного Протоієрея.

Розуміється, що в своїй довгорічній і многогранній праці о. Митрат мав для допомоги ревних помічників—священиків і чимало відданих парафіян. Нам годі тут вичислити імена всіх тих заслужених робітників при парафії свв. Петра й Павла в Клівленді. Я й так не знав би всіх імен. Однак, ніхто мені не візьме за зле, якщо між ними згадаю Владику Мирослава І. Любачівського, теперішнього коад'ютора Львівського Верховного Архиєпископа, який зараз перебуває в Римі. Він за довгі роки трудився біля нашого о. Ювілята чи то на парафії свв. Петра й Павла, або при школі св. Йосафата.

Розбудувавши церковні громади в Клівленді й його околиці, о. митрат Ґресько тоді рішився залишитися при своїй матірній Петропавлівській парафії аж до кінця свого священицького життя. Однак, Господь Бог покерував його долею трохи інакше. Після серьйозної хвороби, за порадою своїх лікарів о. Ґресько в 1977 році дістав від Ординаріяту відпустку на заслужений відпочинок і перенісся до південної Фльориди, де він скромно, без рідні й вірних, а тільки в тісному колі своїх приятелів і знайомих, наміряє відзначити золотий ювілей свого жертвенного священицького служіння.

І так у суботу, 11-го червня ц.р., він наміряє принести Господеві в подяку „чашу спасіння" й „призвати ім'я Господнє" за те, що Господь дозволив йому „виконати дані йому обіти перед усім його народом" (пор. Пс. 116:13—14).

Нам мило вітати о. митрата Дмитра Ґреська, відданого сина Української Католицької Церкви й українського народу з нагоди золотого ювілею його священства. Він повністю зрозумів значення священицького покликання і своєю душпастирською ревністю заслужив собі на велику пошану серед української католицької спільноти в Америці. З пошаною і вдячністю ми кличемо до нього: „На многі і благі літа!".

Отець А.Пекар, ЧСВВ

Курс для студентів

Перша річна зустріч Українсько - Американського Товариства Професіоналістів і Торговельників (УАТПТ) у співпраці з Українським Інститутом Америки відбулася у суботу, 26-го березня, тут у приміщеннях Інституту. Це був повчальний семінар для учнів середніх шкіл і студентів коледжів і університетів з участю 15-ти інструкторів-фахівців різних професій. Серед них мали доповіді слідуючі особи: д-р Юрій Ведмідь — „Біологічна хемія: Дослідницька праця у прикладних науках"; д-р Богдан Витвицький — „Вступ до факультетів права. Уряд і Політика. Академічні кар'єри в ділянці гуманістичних наук"; Богдан Гайдучок — „Затруднення у федеральному Уряді"; інж. Тарас Добуш — „Архітектура"; Марійка Карлик — „Інформація про практичні поради"; д-р Роман Керницький — „Медицина. Офтальмологія"; д-р Л.О. Климишин — „Дентистика", д-р Олег Колодій — „Навчання в коледжах. Наука про компютори"; Олег Миськів — „Спекулювання на біржі"; д-р Степан Осадца — „Внутрішня медицина"; адв. Богдан Поритко — „Корпораційне право"; Марійка Поритко — „Малі торговельні підприємства і роля у них жінок"; інж. Едвард Рокійський — „Інженерія і професійна цертифікація"; інж. Христина Товпаш — „Інженер-енерґетик. Хемічна і нуклеарна інженерія"; Андрій Шепель — „Спосіб передавання інформацій, керування і консультування". Кожну доповідь цього семінару, який тривав коло 5-ти годин, відвідувало 20 до 30 слухачів, зацікавлених таким чи іншим окремим предметом.

Про колишню...

(Продовження зі стор. 2)

нати, а це приходило легко, бо в неї увійшло в звичай ходити серединою вулиці, а не хідником.

Не знаю, чи були такі, що хотіли їй допомогти, знаю, що не мала ніякої тут родини та нікого близького.

А тим часом в кожного — свої справи, свої журби, свої недуги, а власна шкура все ближча як чужа.

Вчора, проїжджаючи з редакції „давтавном", я знову її побачила. Сиділа на ступенях одного із непривітних, брудних будинків, що приміщують у пивниці шиночок, чи пак „бару", на розкладеній газеті та поволі заїдала щось із паперового кубка, як завжди, говорячи до себе. При тому заклала одну ногу на другу, з давно-давно вивченою елеґанцією. Ноги були вже не фіолетної, а темносиньої барви, либонь від морозу, що мусів знищити їх у довгих зимових ночах.

І ті сині ноги, немов у фільмі, що його хтось пустив назадгузь, викликали із закутка пам'яті інший образ: соняшна, літня поляна на Сокільській горі, а на „бантах" одного із куренів сидять молоді пластунки і поспускавши ноги вниз, вимахують ними завзято. Іде розмова над тим, в кого вони найкраще обсмалені та в кого найменше подряпань від останньої прогулянки в Ґорґани. Після голосної дискусії рішають, що таки у Ярки, — а вона гордо закидає одну на другу, щоб було краще їх подивляти.

* * *

Я затримала авто і вихилилася, але Ярка дивилася на мене каламутними очима, в яких була ненависть, байдужість і страх, безпритульної собаки, що готова кинутись на того, хто її зачіпить.

А колись це була людина, та ще й українська людина.

О-КА

ПРОПОРЦІЙНО ЧИСЛО дітей, які змушені жити в біді, значно збільшилось у З'єднаних Стейтах Америки за останні три роки, згідно з опінією і перевіркою бюджетового бюра Конгресу. Аліс М. Ривлин, директор спеціяльної агенції опіки над дітьми, заявила, що принаймні одна четверта дітей в ЗСА, переважно у розведених родинах, або з одноособовими опікунами, не мають належної опіки. Конґресова комісія, яка перевела опити в цій справі, запропонує в скорому часі новий законопроєкт опіки над дітворою.

40-річчя Української Дивізії

ХОР „БУРЛАКА" В ЧИКАҐО

Заходами чоловічого хору „Сурма" та Станиці Братства І-ої УД УНА в Чикаго відбувся святочний концерт для вшанування 40-річчя створення Української Дивізії „Галичина", при виповненій по береги залі школи Шопена, з участю біля 1200 присутніх.

Незвичайно вдалий вечір залишив незабутнє враження серед української чикаґської громади своєю добірною програмою та її мистецьким виконанням. Основою концерту був хор Станиці Братства І-ої УД УНА „Бурлака" з Торонто під умілою й енерґійною батутою молодого диригента Олега Хміля і при фаховому фортепіяновому супроводі маестра Михайла Бубни. Відомий українській громаді леґендарний вже актор української театральної та фільмової сцени і популярний гуморист Володимир Довганюк своїми двома виступами створив пам'ятні всім присутнім веселі рамки до цього незабутнього вечора, який надовго залишиться гарним спогадом для місцевої української громади, що нагородила його довгими і гарячими оплесками. Святочне слово виголосив ред. Любомир Рихтицький.

Хор „Бурлака" запрезентував себе справді надзвичайно. Перш за все, хор не ощаджував своїх сил і виконав справді багату програму по-мистецьки, без найменшого промаху, добре дібраними голосами і гармонією співу, що її давно вже не чула чикаґська публіка.

Імпреза розпочалася американським та канадським державними гимнами, що їх виконав мгр Бубно на фортепіяні. Свою програму хор розпочав маршем „Дивізіє, гей,рідна мати" в маршовому темпі.Потім залунала з прибраної святочно сцени в'язанка стрілецьких пісень „Стрілецьким шляхом", далі прекрасно і жваво виконаний „Вічний революціонер" І.Франка без таких частих зайвих розтягань, що нівелюють міць і розмах цієї пісні, як це залюбки роблять інші українські хори.

Прекрасно відспівав хор „Огні горять" Шевченка із двома добрими солістами А. Сорокою і Ю. Хомином. Маршем „Вперед, вже грають гармати" закінчено першу частину концерту.

В другій частині хор виступив у козацьких строях дуже ефективного темновишневого кольору, розпочавши програму концертом Бортнянського „Господи, силою Твоєю", важким, але дуже добре виконаним як хором, так і численними солістами під певною рукою диригента О.Хміля. Свою професійність хор показав також виконанням уривків із Шевченкового „Гамалії" із солістами В. Драбиком, А.Камінським і С. Кривеньким. У цій частині концерту розвеселив публіку актор В.Довганюк своїм певним гумору монологом на тему „Як то було з дивізійниками колись і тепер... ". Потім зі сцени пролунали твори „Наш рідний край", „Садок вишневий", „Ой, ти, дівчино" і „Гаю, гаю, зелен розмаю" в серії сантиментальних пісень, поки марш „Розпрягайте, хлопці, коні" не повернув у залю військового духу. Після виконання „Бандуристе, орле сизий" В.Довганюк вдруге опанував для себе сцену і залю своїм дуже вдалим виступом „Здибалося два чоловіки".

У третій частині концерту залунали вже модерні українські маршові твори, і тут треба підкреслити, що власне так слід влаштувати програму, щоб публіка виходила із концертових заль піднесена на дусі, бо саме цього нам треба. Марш „Засяло сонце золоте" має свою славу; прекрасно виконано „Грай, бандуро, грай!". Трудний твір „Закувала та сива зозуля" пролунав чудово, хоч,—не на марґінесі виступу хору, а тільки маючи на думці сам цей твір,—чому така гарна, могутня пісня закінчується словами, що куються для нас ще більші кайдани,—залишиться для мене загадкою на все життя! Невже було б це аж таким музичним гріхом щось там змінити, щоб ці кайдани вже раз розірвати?

Та це тільки особиста заввага, бо хорові належиться повне признання за музичне виконання твору, без огляду на текст. Окреме признання належиться солістові М. Пришлякові, бо сольо в цьому творі важке до виконання. „Марш української молоді" звучав прекрасно. Прегарно виконано „Рушаймо всі", фінал з третьої дії опери „Тарас Бульба" Лисенка із солістами О.Хмілем, дириґентом, і С.Кривеньким.

Членів хору, дириґента, актора Довганюка і акомпаньятора обдаровано квітами під бурхливі оплески ентузіястичних слухачів. Від чикаґської української громади і Міжкомбатантського комітету подякував гостям із Торонто інж. Степан Ґоляш, його голова. Від гостей говорив дуже тепло і сердечно Богдан Голинський.

Українським національним гимном закінчено цей великий гарний концерт, після якого до пізньої ночі торонтонські гості і місцеві ентузіясти взяли участь у бенкеті в гостинній залі парафії свв. Володимира і Ольги, який розпочався молитвою о. митрата М. Бутринського, колишнього вояка Дивізії.

Приємно відзначити вдалу імпрезу, побажати б тільки, щоб всі наші імпрези були так добре підготовані. Управі і хористам „Сурми" під дириґентурою д-ра В. Трухлого і дирекцією Мирослава Желехівського та управі чикаґської Станиці Братства І-ої УД УНА під головуванням пор. П. Кашуби належиться велике признання за організацію і переведення цього незабутнього свята. Все, що ще повинен „Бурлака" зробити—це видати одну або дві платівки із такою музикою

ЛР

В Торонто...

(Продовження зі стор. 1)

в добі Хмельниччини. Всі доповідачі підкреслювали невірне насвітлювання історії України в СССР і на Заході.

Після доповідей гості мали нагоду забрати голос і в формі запитів причинитися до кращого висвітлення того, чи іншого питання. Сесіями проводив проф. Л. Винар. Доповідачі відповідали вичерпно на ставлені їм запити, які торкалися іноді актуальних справ української історичної науки на нових місцях поселень. Якраз під час дискусії, чи радше відповідей на запити нав'язалася між доповідачами і публікою тепла атмосфера взаємного зрозуміння й духовного пов'язання в аспект єдности поглядів на основні принципи української науково-історичної правди, за які змагаються представники вільної української історичої науки, згуртовані в УІТ.

В неділю, 17-го квітня, відбулася також в пополудневих годинах зустріч представників УІТ з громадянством, під час якої д-р Л. Винар виголосив доповідь на тему „Сучасний стан української історичної науки та завдання „Українського Історика". Нав'язуючи до попередніх діб розвитку української історичної науки, доповідач зупинився на сучасній добі, подав коротку характеристику українських наукових установ у вільному світі й їхнього вкладу в скрабницю української історичної правди, вказав на світла й тіні та представив діяльність УІТ і значіння „Українського Історика" в контексті змагань за правильну інтерпретацію історичного процесу на території України. Публіка привітала тепло згадану доповідь, нагороджуючи доповідача рясними оплесками. Як і попереднього дня, після доповіді були запити та відповіді доповідача.

Під час зустрічі з громадянством траплялися випадки особливого ентузіязму, коли дехто з присутніх вставав і деклярував певну суму грошей на цілі УІТ. Після перерви відбулася ліцитація картин, що їх подарували українські мистці на видавничий фонд УІТ, особливо на дальше видавання „Українського Історика". Зустріччю представників УІТ з громадянством проводив відомий на торонтонському ґрунті громадсько-культурний діяч мгр Карпо Микитчук, а йому допомагали в організуванні імпрези його дружина та інші громадяни Торонто, яким належиться за те признання.

При тій нагоді зорганізовано Товариство Прихильників Українського Історичного Товариства на терені Торонто. Розуміння значіння історичної науки для української справи є запорукою жертвенної діяльности новозорганізованого Товариства в Торонто. В науковій конференції брали участь представники старшого, середнього й молодшого поколінь українських науковців. А основною ціллю конференції було виправлювання мильних концепцій та впровадження української історичної схеми в західню історіографію.

Представники УІТ винесли дуже миле враження з незвичайно успішної наукової конференції , де панувала дружня атмосфера спільних думок і надій на краще майбутнє української науки в звільненій від ворога батьківщині. Відрадним явищем під час конференції було й те, що між громадянами середнього й старшого покоління сиділи тут і там представники молоді, які уважно слухали доповідей.

НЕ „ЄПИСКОПА", А „ЄПИСКОПАТУ"

У статті Миколи Бараболяка („Свобода", ч. 81, 30-го квітня 1983 року) п. з. „Християнська мораль і християнські збросння"у підзаголовку має бути: „Думки з приводу проєкту Пастирського листа католицького єпископату ЗСА". — Ред.

КОЛИШНІЙ ВИСОКИЙ урядник Пентагону був обвинувачений за перекупство і шпигунство в користь Лівії. Він за ціну 32,000 долярів передав інформації лівійським розвідчикам про події на Близькому Сході і допомагав перепачковувати зброю засудженому вже колишньому службовцеві Сі-Ай-Ей Едвинові П. Вилсонові, який також був агентом Лівії. Федеральна лава присяжних визнала винним Валдо Германа Дабберстіна, якому минуло вже 75 років життя.

У ТИЖНІ, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 16-им квітнем, аплікації на допомогу з фонду безробіття внесли 488,000 осіб на 18,000 менше у порівнянні з таким же періодом в березні. Речники Департаменту праці заявили, що з приходом весни багато більше робітників знайшли затруднення переважно в будівельній індустрії. В цій інформації говориться, що 3.953,000 осіб користають тепер з додаткової допомоги безробіття.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — Редакція.

АЛЬМАНАХ НА 1984 РІК

Як і кожного року, у цьому часі редакція щоденника „Свободи" розпочинає підготовчу працю на майбутнім Альманахом-Календарем, що в 1984 році буде мати своєю головною темою 90-річчя Українського Народного Союзу. Вже тепер просимо авторів, які бажають бачити свої статті, есеї, оповідання, поезії, художні нариси чи репортажі надрукованими в „Альманаху УНС 1984", готувати такі матеріяли. Реченець надіслання їх до редакції „Свободи" - не пізніше 15-го червня цього року. — Ред.

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

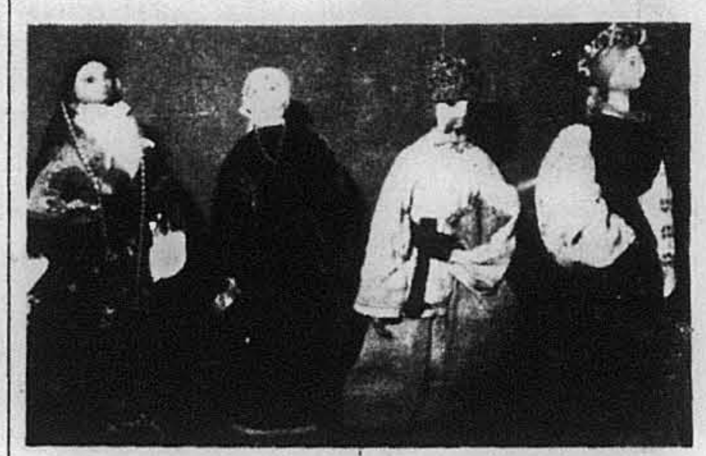
2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК

Виставка — міжнародний показ ляльок

Відкриття виставки „Міжнародний показ ляльок" привабило велику кількість ентузіястичних глядачів. На світлині разом з віцепрезидентом УІА Володимиром Назаревичем мисткині—організаторки виставки (зліва направо): Тетяна Обушкевич, Слава Геруляк, Олена Ліскiвська і Тетяна Назаренко

(світлила Лада Сочанська)

Ляльки в стилевих українських народних убраннях були атракцією імпрези „Міжнародний показ ляльок". Ці ляльки виконала мисткиня Слава Геруляк

(світлила Лада Сочанська)

Ню Йорк, Н.Й. (УІА - Пресова служба) — Тут, у суботу 12-го березня ц.р., в Українському Інституті Америки відкрилася Виставка українських, міжнародних й історичних ляльок, яка триватиме до 13-го квітня ц.р. Згідно з інформацією мисткині Слави Геруляк — куратора цього показу, виставлені ляльки — це рукоділля і колекціонерські зусилля українських жінок з усіх закутків ЗСА.

„Ляльки — це не тільки забавки; для багатьох людей, зокрема українців,— твердить Слава Геруляк,— вони становлять важливу частину нашої культурної спадщини та історії".

Багато ляльок створив і випозичив Інститутові 81-ий Відділ Союзу Українок Америки в Дітройті, Миш., серед яких кільканадцять зображують славні постаті з української історії, як наприклад, княгиня Ольга і князь Володимир Великий. Інші показують багатство та різноманітність народних строїв з різних околиць України, або ж змальовують характерні сільські сцени та теми, побудовані на переказах і народних леґендах.

Олена Ліскiвська, голова дітройтського Відділу СУА, інформувала, що плянування і дослідницька праця колекції ляльок почались у 1975 р., і сьогодні дітройтська організація має понад 60 ляльок. Дорадниця для вишивання лялькових строїв були Ірена Чучман і Софія Долинська.

Деякі з найменших ляльок створила Мирослава Гординська в Верони, Н. Дж., на протязі останніх 30-ти років, і ці, не вищі як 5 цалів лялечки, одягнула у строї українських княгинь і князів з століття, або ж в одежу тутешнього населення з часів американської горожанської війни і також початків XX століття.

У центрі уваги були: діорама козацької хати з XVII століття з колекції інж. Остапа й Урсули Балабанів і традиційний дерев'яний вертеп з понад 20-ма ляльками, позичений в Українському Музеї в Ню Йорку, проєктований мисткинею С. Геруляк і збудований членкинями 64-го Відділу СУА. Це являє з себе наче символ співпраці двох культурних організацій: Українського Музею і Українського Інституту Америки.

У виставку включені також американські ляльки XX століття з приватної збірки Ольги Ракочі з Коговз, Н.Й., і Олександри Ольхової з Смок Райс, Н. Дж.,

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 14-го ТРАВНЯ 1983 р.

Джерзі Сиֳті, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 270 Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі. Упраба на 1983 р.: А. Струк, предс., В. Бутковський, рек. секр., С. Островський, фін. секр., А. Роік, заст. фін. секр., В. Карий, Л. Ляхоцька, В. Мацях — К. Комісія, А. Струк, С. Островський — орг. членів і представники до Надгудсонської Округи УНС. Проситься чл. прибути і вирівняти чл. вкладки. — Управа.